

SL102/BR/3

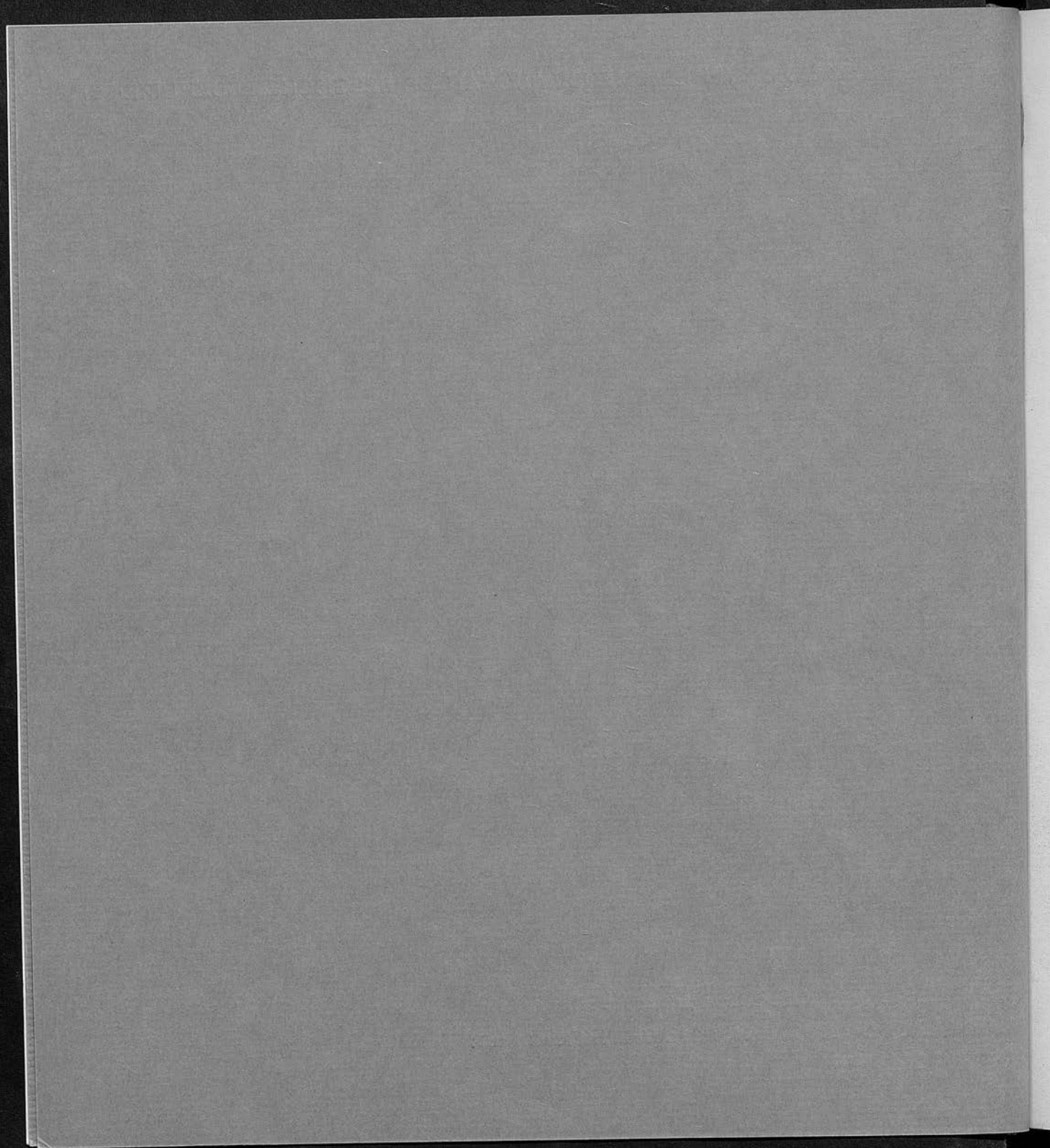
FOTOREPERTORIUM VAN HET MEUBILAIR VAN DE BELGISCHE BEDEHUIZEN

PROVINCIE BRABANT

Kanton Asse

DENIS COEKELBERGHS
JAAK JANSEN
WILFRIED JANSSENS

MINISTERIE VAN NEDERLANDSE CULTUUR
KONINKLIJK INSTITUUT VOOR HET KUNSTPATRIMONIUM
BRUSSEL 1979

WOORD VOORAF

SL 102/BR
< 083-82

In 1967 hebben de Ministers van Cultuur, op initiatief van de Heer Pierre Wigny, aan het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium de dringende opdracht toevertrouwd een volledig, maar summier repertorium samen te stellen van het kunstbezit van het land.

Dit repertorium, onder de vorm van korte identificatienotities aangevuld met fotografische opnamen, moet hoofdzakelijk een BEVEILIGINGSINVENTARIS zijn, de eerste fase in de organisatie van een meer doelmatige bescherming van het kunstbezit. Moet men inderdaad niet de opsomming maken van wat men bezit om er de schatten van te onderkennen en een actie te voeren voor hun bescherming of hun behoud, gesteund op hun waarde en onveiligheid ?

Het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium is belast met het opstellen van die inventaris omdat het reeds meer dan dertig jaar ervaring heeft in dit soort onderneming en reeds vijfhonderdvijftigduizend inventarisfoto's bezit.

Negen kunsthistorici, één per provincie, zijn belast met het prospecteren van de kantons, terwijl negen particuliere fotografen de fotodocumentatie moeten samenstellen, dit als een vorm van beschrijving die sneller en doelmatiger is dan een geschreven tekst.

Het werk werd aangevat in die sector van ons patrimonium die het meest in gevaar was, namelijk de kerken waarvan het meubilair dreigt te verdwijnen of veranderingen te ondergaan ingevolge de wijzigingen van de liturgie in 1963.

Het resultaat van deze eerste fase van de beveiligingsinventaris krijgt vaste vorm door de publikatie, voor elk van de tweehonderd tweeëntwintig gerechtelijke kantons, van een aflevering van het *Fotorepertorium van het meubilair van de Belgische bedehuizen*. Deze publikatie begon in 1972 met de kantons Limbourg en Maasmechelen.

Op die wijze zal het *Fotorepertorium van het meubilair van de Belgische bedehuizen*, dank zij de doeltreffende steun van de Ministers van Cultuur, zich stilaan ontwikkelen tot een nuttig werkinstrument voor hen die als taak hebben ons nationaal kunstpatrimonium te beschermen en te valoriseren. Het maakt namelijk de onmisbare basis uit voor de rangschikking van de kunstwerken, waarvan de beveiliging en de valorisatie moeten georganiseerd worden volgens de hiërarchie van de waarden.

René SNEYERS
Directeur

16-10-1979

The first of these is the fact that the world is becoming more and more united. This is due to the fact that the world is becoming more and more united.

The second of these is the fact that the world is becoming more and more united. This is due to the fact that the world is becoming more and more united.

The third of these is the fact that the world is becoming more and more united. This is due to the fact that the world is becoming more and more united.

The fourth of these is the fact that the world is becoming more and more united. This is due to the fact that the world is becoming more and more united.

The fifth of these is the fact that the world is becoming more and more united. This is due to the fact that the world is becoming more and more united.

The sixth of these is the fact that the world is becoming more and more united. This is due to the fact that the world is becoming more and more united.

The seventh of these is the fact that the world is becoming more and more united. This is due to the fact that the world is becoming more and more united.

The eighth of these is the fact that the world is becoming more and more united. This is due to the fact that the world is becoming more and more united.

The ninth of these is the fact that the world is becoming more and more united. This is due to the fact that the world is becoming more and more united.

The tenth of these is the fact that the world is becoming more and more united. This is due to the fact that the world is becoming more and more united.

INLEIDING

Het *Fotorepertorium van het meubilair van de Belgische bedehuizen* is een versnelde inventaris, die zo volledig mogelijk tracht te zijn. Het neemt alle voorwerpen op die een artistieke, oudheidkundige, historische of volkskundige waarde hebben en maakt aldus niet alleen het werkinstrument uit waarop aangedrongen wordt door de verantwoordelijken voor de beveiliging van het nationaal kunstbezit, maar vormt tevens een rijke documentatie voor de kunstgeschiedenis.

De werkmethode voor dit *Fotorepertorium* is dezelfde als die voor de inventaris die reeds sedert dertig jaar door het Instituut wordt samengesteld, maar beperkt de systematische opzoekingen en wetenschappelijke controles, die een remmende werking hebben, om slechts de essentiële identificatiegegevens te behouden.

De voorbereiding, die voor elke provincie gedaan wordt door een kunst-historicus, blijft bij een snelle raadpleging van de archieven, inventarissen, repertoria en andere gepubliceerde documenten die toelaten de kunstwerken te lokaliseren en te identificeren. Tijdens de prospectie ter plaatse worden er aan de reeds bekende voorwerpen een aanzienlijk aantal toegevoegd die in die werken nog niet werden vermeld.

De opnamen, van het formaat 56×72 mm, worden gemaakt door particuliere fotografen volgens de „opdrachtformulieren” — het programma — opge-maakt door de prospectors.

De fotografische afdrukken (13×18 cm) worden gekleefd op grote analytische steekkaarten (30×24 cm), die de identificatiegegevens van het voorwerp en het negatiefnummer vermelden. Zij worden alfabetisch gerangschikt per gemeente in de fototheek van het Archief, waar elke navorser ze kan raadplegen aan de hand van de typologische, de iconografische en de auteurscatalogi.

Gelijktijdig met het opnemen van de fotodocumenten in het Archief wordt de inventaris ervan gepubliceerd; die bevat tevens de fotografische opnamen gemaakt vóór die van het *Repertorium*.

De publikatie gebeurt, voor elke provincie, PER GERECHTELIJK KANTON. De gemeenten worden alfabetisch gerangschikt, rekening houdend met de samenvoegingen, afschaffingen en nieuwe naamgevingen, ingevoerd voor 1977. De bedehuizen worden onderverdeeld in parochiale kerken en kapellen bestemd voor de eredienst enerzijds en in minder belangrijke bidplaatsen, zoals wegkapellen of calvariebergen, anderzijds; om die laatste groep te onderscheiden zijn de inleidende notities gedrukt in een kleiner lettertype. In elk van de twee categorieën verloopt de rangschikking van de bedehuizen alfabetisch volgens de naam van de patroonheilige; die wordt eventueel gevolgd door de naam van de afgeschafte gemeente of de vroegere benaming van de gemeente, evenals de naam van het gehucht of de wijk; die laatste bepalen alleen de alfabetische rangschikking ingeval twee bedehuizen dezelfde patroonheilige hebben in één gemeente. In enkele gevallen komt een bedehuis niet voor in de publikatie,

omdat het meubilair ervan niet belangrijk is of omdat de kerk wegens restauratie niet toegankelijk was op het ogenblik van de prospectie.

Een korte INLEIDENDE NOTITIE situeert elk bedehuis samen met zijn meubilair in het archeologisch en historisch kader aan de hand van elementaire gegevens : het ontstaan, de voornaamste bouwfazen, het bouwkundig type, de naam van de bouwmeester, enz.

De RUBRICERING is gebaseerd op een SYSTEEM VAN TREFWOORDEN dat, spijsz zijn onvolmaaktheden, sedert jaren zeer goede diensten bewijst aan het Archief van het Instituut. Door dit systeem worden de documenten in drie categorieën ondergebracht : het gebouw, de architecturale details en het meubilair. In de EERSTE GROEP worden onder de trefwoorden EXTERIEUR en INTERIEUR respectievelijk de algemene buiten- en binnenopnamen van het gebouw samengebracht. Ze vertegenwoordigen nooit de volledige inventaris van de architectuur van het bedehuis, maar geven er toch een duidelijk beeld van en situeren tevens het meubilair binnen het gebouw. Daarenboven laten de vroeger gemaakte opnamen niet zelden toe het meubilair te identificeren dat intussen verwoest werd door oorlog of brand, of weggenomen werd ingevolge de liturgische vernieuwingen. De TWEEDE GROEP, gerangschikt onder het trefwoord ARCHITECTUUR (detail), brengt alle architecturale details samen die aan de hand van ondertrefwoorden worden gerubriceerd. Die detailopnamen maken hoofdzakelijk deel uit van de reeds bestaande documentatie en werden slechts in enkele gevallen aangevuld bij gelegenheid van het samenstellen van het *Repertorium*. De DERDE GROEP rangschikt de fotografische opnamen van het meubilair volgens trefwoorden en ondertrefwoorden.

De VOORWERPEN ONDER HETZELFDE TREFWOORD gegroepeerd, worden in principie chronologisch onderverdeeld, met uitzondering van de trefwoorden SCHILDERIJ en SCULPTUUR, waaronder de rangschikking alfabetisch gebeurt volgens de auteursnaam, vervolgens per school en ten slotte chronologisch voor de anoniemen.

Wanneer bij een DUBBEL TREFWOORD slechts één voorwerp wordt beschreven, komt het trefwoord dat aan het ontbrekend voorwerp beantwoordt tussen haakjes te staan.

Ingeval op EENZELFDE FOTOGRAFISCHE OPNAME meerdere voorwerpen voorkomen die onder VERSCHILLENDE TREFWOORDEN kunnen geëxploiteerd worden, dan wordt elk van die voorwerpen onder zijn respectief trefwoord beschreven en wordt een verwijzing gemaakt naar de andere trefwoorden.

Elk voorwerp dat in het *Repertorium* wordt opgenomen, is GEÏDENTIFICEERD OP EEN SUMMIERE WIJZE aan de hand van zijn essentiële karakteristieken : de benaming, de kunstenaar, de iconografische voorstelling, de herkomst, de datering, de stijl, de materie, de techniek en de afmetingen (hoogte, breedte, dikte). Behoudens anders vermeld, zijn de afmetingen van de schilderijen genomen binnen de lijst.

Ingeval de notitie MEERDERE IDENTIEKE VOORWERPEN beschrijft, wordt naast het trefwoord het aantal vermeld dat op de fotografische opname voorkomt.

Voor de opgave van de ICONOGRAFISCHE VOORSTELLINGEN, wordt de terminologie gebruikt die in het Archief in voege is. In principieel is elk iconografisch onderwerp vermeld dat op het voorwerp zichtbaar is, waarbij echter de voorstellingen die op de foto niet zichtbaar of fotografisch niet exploiteerbaar zijn tussen rechte haakjes worden geplaatst.

Na elke notitie wordt het NEGATIEFNUMMER vermeld, gevolgd door het jaar van de opname.

Ingeval een geïnventariseerd VOORWERP NIET GEFOTOGRAFEERD werd, krijgt het niettemin zijn normale plaats in de tekst maar wordt de notitie gevolgd door de vermelding „niet gefotografeerd”. De meest voorkomende motiveringen voor het ontbreken van fotografische opnamen zijn de materiële onmogelijkheid de foto te maken (een grafplaat onder een biechtstoel) en de afkeuring van de opname om technische redenen of omdat zij niet beantwoordt aan de eisen van het opdrachtformulier. Indien het ensemble van het meubilair van een kerk niet kon worden gefotografeerd, bijvoorbeeld ingevolge restauratiewerken, dan wordt de lijst van het meubilair toch gepubliceerd, echter zonder negatiefnummers.

De VOORWERPEN die zich NIET MEER TER PLAATSE bevinden op het ogenblik van de prospectie of van de fotografische zending, worden in het *Repertorium* opgenomen gevolgd door de vermelding „niet meer ter plaatse” of „waarschijnlijk niet meer ter plaatse”.

De wijze waarop de publikatie van het *Repertorium* is opgevat beantwoordt, in zijn summere vorm, aan de opdracht die ons werd toevertrouwd. Daarbij mag echter niet uit het oog verloren worden dat de gelijktijdige raadpleging van de repertoriumlijsten en de fotodocumenten — de onmisbare aanvulling voor de identificatie van de voorwerpen —, aan de kunsthistorici een bron van opzoekingsmogelijkheden biedt, die door de toevoeging van de indexen van de voorwerpen, de onderwerpen en de kunstenaars nog verruimd zullen worden *.

Raphaël VAN DE WALLE

Verantwoordelijke voor het Departement
van het Fotoarchief

* Die fotodocumentatie kan door het publiek geraadpleegd worden in de leeszaal van het Archief van het Instituut (Jubelpark I, ingang Renaissancelaan) op alle werkdagen van 9,30 u tot 12 u en van 14 u tot 17 u behalve op zaterdag.

Fotografische afdrukken kunnen besteld worden in de leeszaal of per brief tegen volgend tarief :

contactafdrukken

E (9 × 12) = 4 BF	C (24 × 30) = 35 BF
A (13 × 18) = 15 BF	D (30 × 40) = 50 BF
B (18 × 24) = 25 BF	F (40 × 40) = 65 BF

De negatieven aangeduid met de letter M, van het formaat 56 × 72 mm, worden als vergrotingen van 13 × 18 cm geleverd.

the first of these is the fact that the work of the
the second is the fact that the work of the
the third is the fact that the work of the

the fourth is the fact that the work of the
the fifth is the fact that the work of the
the sixth is the fact that the work of the

the seventh is the fact that the work of the
the eighth is the fact that the work of the
the ninth is the fact that the work of the

the tenth is the fact that the work of the
the eleventh is the fact that the work of the
the twelfth is the fact that the work of the

REPORT OF THE

the thirteenth is the fact that the work of the
the fourteenth is the fact that the work of the
the fifteenth is the fact that the work of the

the sixteenth is the fact that the work of the
the seventeenth is the fact that the work of the
the eighteenth is the fact that the work of the

LIJST DER AFKORTINGEN

afk.	: afkomstig	kw.	: kwart
alg.	: algemeen	l.	: lengte links
b.	: begin boven	Lod.	: Lodewijk
br.	: breedte	m.	: midden
ca.	: circa	monogr.	: monogram
cf.	: confer	N.	: noord(en)
chronogr.	: chronogram	N.-O.	: noordoost(en)
cl.	: cliché	N.-W.	: noordwest(en)
d.	: diepte	niet-geïd.	: niet-geïdentificeerd
diam.	: diameter	o.	: onder
e.	: einde	O.	: oost(en)
ext.	: exterieur	polychr.	: polychroom
ged.	: gedateerd	r.	: rechts
gepolychr.	: gepolychromeerd	reprod.	: reproductie
get.	: getekend	resp.	: respectievelijk
h.	: helft hoogte	toeg.	: toegeschreven
H.	: Heilige	tot.	: totaal
HH.	: Heiligen	W.	: west(en)
herk.	: herkomstig	Z.	: zuid(en)
inscr.	: inscriptie	z.d.	: zonder datum
int.	: interieur	Z.-O.	: zuidoost(en)
inv.	: inventaris	Z.-W.	: zuidwest(en)

LISTE DER ABKÜRZUNGEN

ab	: abkann	ab	: abant
abg	: abgeseh	f	: fessn
b	: bahn	lax	: lax
br	: brodie	led	: led
ca	: ca	or	: or
cl	: cl	mon	: mon
clm	: clm	n	: n
clm	: clm	n-O	: n-O
d	: d	n-W	: n-W
d	: d	n-sid	: n-sid
d	: d	n	: n
d	: d	O	: O
ext	: ext	pol	: pol
ext	: ext	r	: r
ext	: ext	sp	: sp
ext	: ext	tr	: tr
ext	: ext	wp	: wp
ext	: ext	tbl	: tbl
ext	: ext	W	: W
ext	: ext	X	: X
ext	: ext	X-O	: X-O
ext	: ext	X-W	: X-W

TREFWOORDENLIJST

Dit classificatieplan is een uittreksel uit de trefwoordenlijst die in het Fotoarchief gebruikt wordt. Het tracht nochtans volledig te zijn met betrekking tot de rubrieken van het *Repertorium*.

EXTERIEUR

INTERIEUR

ARCHITECTUUR (detail)

Baldakijn
Balk
Balkzool
Band
Basis
Bedaking
Bevloering
Bindsteen
Boog en bogenrij
Boog- en gewelfaanzet
Bovendorpel
Console
Credensnis
Deur, Buiten
Fronton
Fundering
Gebint
Gewelf
Kapiteel
Karbeel
Koepel
Kraagsteen
Kraagstuk
Kroonlijst
Kruisbloem
Makelaar
Muur
Muuropening
Muurverband
Nis
Parket
Pendentief
Pijler
Pilaster
Pinakel
Piscina
Plafond
Portaal en poortgebouw
Sluitsteen
Steunbeer
Trabes
Trap

Tribune
Triforium
Troggewelf
Tromp
Vakwerk
Venster en maaswerk
Waterspuwer
Windschoor
Zuil
Zwik

AFGIETSEL EN GALVANOPLASTIE

ALTAAR

Altaar
Antependium
Draagaltaar
Huisaltaar

BEDEVAARTVAANTJE

BECHTSTOEL

BLAZOEN

Cartel (obiit)
Stamboom
Wapenschild

BOEKBAND

CERAMIEK

COMMUNIEBANK

CULTUSOBJECT

Aanwijzer
Ablutievaatje
Altaariessenaar
Ampullen en -schaal
Canonbord
Chrismatorium
Ciborie
Ciborie, Berechtings-
Custode
Devotieobjecten
Fylacterion
Gemellion

Hostiedoos

Kelk
Kruis
Kruis, Borst
Kruis, Processie-
Kruis, Triomf-
Kruisbeeld
Liturgische kam
Liturgische waskan
Monstrans
Pateen
Paternoster
Pax
Pixis
Reliekhouders
Reliekschrijn
Schepbekken
Spijkerboom
Thabor
Wierookscheepje
Wierookvat
Wierookvatstaander
Wijwaterremmer
Wijwaterkwast

DECORATIE

Afsluiting
Beschilderd doek
Deur, Binnen-
Houtwerk
Lambrisering
Lederbekleding
Muurschildering
Nis
Omlijsting
Stuc
Tochtportaal
Wandversiering

DOKSAAL

DOOPVONT

DRUKWERK

Boek

EX-VOTO

FOLKLORE	Plan	Retabel
Kunstabloemen en vruchten onder stomp	Plan van een gebouw	Retabelfragment
Volksprent	KAST	RUSTMEUBEL
GEDENKTEKEN	Begijnkast	Bank en bankje
GLASRAAM	Broederschapslijst	Bidstoel
GLASWERK	Commode	Kathedr
Achterglasschildering	Handdoekrek	Koorzitmeubel
Glaswerk	Kast	Kruk
GRAFMONUMENT	Kastpaneel	Stoel
HANDSCHRIFT	Kleerkast	Tribune
HUISHOUDEN	Legrek	Troon
Aquamanile	Muurkast	Zetel
Schenkkan en bekken	Sacristiekast	SCHILDERIJ
Vaas	KERKMEESTERSBANK	SCRIPTA
IJZER EN BESLAGWERK	KLANK	Archivalia
Hek	Altaarcarrillon	Inscriptie
Hengselwerk	Gong	Ledenlijst
Muuranker	Handbel	SCULPTUUR
Sleutel	Klok	SLUITSTUK
Sluitwerk	Klokje, Hang-	Koorkapgesp
Torenkruis	Muziekinstrument	TABERNAKEL
Trapleuning	Orgel	Tabernakel
INSIGNE	Ratel	Baldakijn en troonhemel
Banier	KOFFER	Expositietroon
Bladwijzer	Koffer	TAFEL
Borsthanger	Koffertje	Console
Ceremoniestaf	KOORGESTOELTE	Credenstafel
Gildebreuk	KOORLEZENAAR	Tafel
Gilde- of Corporatietoorts	KRUISWEG	TAPISSERIE
Hellebaard van suisse	MINIATUUR	TEXTIEL
Hoofddecksel	MOZAÏEK	Albe
Kerkmeestersstaf	OFFERANDE	Antependium
Kromstaf	Collecteschaal	Aurifrisia
Kroon	Offerblok	Baldakijn en troonhemel
Kruisdragende wereldbol	Schaal en schotel	Banier en vlag
Pelgrimsinsigne	PREEKSTOEL	Borduurwerk
Scepter	Ambo	Bursa
JUWEEL	Preekstoel	Corporale
KAART-PLAN-MAQUETTE	RETABEL	Dalmaatiek
Kaart	Besloten hofje	Gekleed beeld
Maquette van een gebouw	Huiskapel	Handschoen
Maquettereductie		Hoofddecksel
		Humeraal
		Jugum Domini

Kazuifel
Kelkvelum
Koorkap
Liturgisch gewaad
Mijter
Palla
Stool en manipel
Uniform
Velum

UURWERK
Klokkekast
Pendule
Uurwerk
Zonnewijzer

VERLICHTING
Aansteker en domper

Berechtingslantaarn
Godslamp
Kandelaar
Kandelaber
Lantaarn
Lichtarm
Lichtkroon en kaarsenstaander
Luchter
Processielantaarn
Snuiten
Wandlicht

VERWARMING
Handenverwarmer
Kachel

VOERTUIG
Wagen

VOETSTUK
Console
Sokkel
Voetstuk
Zuil

WAPEN EN WAPENRUSTING

WATER
Lavabo
Wijwaterbakje
Wijwatervat

WETENSCHAPSINSTRUMENTEN
Barometer
Maten en gewichten
Windwijzer

ZEGEL

Latin	German	French	Italian	Spanish
<i>Abies</i>	<i>Kiefer</i>	<i>épicéa</i>	<i>abetto</i>	<i>pino</i>
<i>Acacia</i>	<i>Akazie</i>	<i>acacia</i>	<i>acacia</i>	<i>acacia</i>
<i>Adiantum</i>	<i>Farne</i>	<i>adiantum</i>	<i>adiantum</i>	<i>adiantum</i>
<i>Aegilops</i>	<i>Getreide</i>	<i>églé</i>	<i>egle</i>	<i>egle</i>
<i>Agrostis</i>	<i>Gras</i>	<i>agrostis</i>	<i>agrostis</i>	<i>agrostis</i>
<i>Ailanthus</i>	<i>Seideneiche</i>	<i>ailanthus</i>	<i>ailanto</i>	<i>ailanto</i>
<i>Amaranthus</i>	<i>Amaranth</i>	<i>amaranthus</i>	<i>amaranto</i>	<i>amaranto</i>
<i>Amelanchier</i>	<i>Flammholz</i>	<i>amelanchier</i>	<i>amelanchier</i>	<i>amelanchier</i>
<i>Ammonitum</i>	<i>Ammonit</i>	<i>ammonitum</i>	<i>ammonite</i>	<i>ammonite</i>
<i>Anacardium</i>	<i>Walnuss</i>	<i>anacardium</i>	<i>anacardo</i>	<i>anacardo</i>
<i>Anemone</i>	<i>Stiefmutter</i>	<i>anemone</i>	<i>anemone</i>	<i>anemone</i>
<i>Anthriscus</i>	<i>Wurz</i>	<i>anthriscus</i>	<i>anthriscus</i>	<i>anthriscus</i>
<i>Antirrhinum</i>	<i>Stiefmutter</i>	<i>antirrhinum</i>	<i>antirrhino</i>	<i>antirrhino</i>
<i>Apocynum</i>	<i>Schlehdorn</i>	<i>apocynum</i>	<i>apocino</i>	<i>apocino</i>
<i>Aquilegia</i>	<i>Stiefmutter</i>	<i>aquilegia</i>	<i>aquilegia</i>	<i>aquilegia</i>
<i>Aralia</i>	<i>Wurz</i>	<i>aralia</i>	<i>aralia</i>	<i>aralia</i>
<i>Arenaria</i>	<i>Gras</i>	<i>arenaria</i>	<i>arenaria</i>	<i>arenaria</i>
<i>Artemisia</i>	<i>Wurz</i>	<i>artemisia</i>	<i>artemisia</i>	<i>artemisia</i>
<i>Asafoetida</i>	<i>Wurz</i>	<i>asafoetida</i>	<i>asafoetida</i>	<i>asafoetida</i>
<i>Aspidistra</i>	<i>Farne</i>	<i>aspidistra</i>	<i>aspidistra</i>	<i>aspidistra</i>
<i>Asplenium</i>	<i>Farne</i>	<i>asplenium</i>	<i>asplenium</i>	<i>asplenium</i>
<i>Aspidochelone</i>	<i>Wurz</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>
<i>Aster</i>	<i>Stiefmutter</i>	<i>aster</i>	<i>astore</i>	<i>astore</i>
<i>Asplenium</i>	<i>Farne</i>	<i>asplenium</i>	<i>asplenium</i>	<i>asplenium</i>
<i>Aspidochelone</i>	<i>Wurz</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>
<i>Aspidochelone</i>	<i>Wurz</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>
<i>Aspidochelone</i>	<i>Wurz</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>
<i>Aspidochelone</i>	<i>Wurz</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>
<i>Aspidochelone</i>	<i>Wurz</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>
<i>Aspidochelone</i>	<i>Wurz</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>
<i>Aspidochelone</i>	<i>Wurz</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>
<i>Aspidochelone</i>	<i>Wurz</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>
<i>Aspidochelone</i>	<i>Wurz</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>
<i>Aspidochelone</i>	<i>Wurz</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>
<i>Aspidochelone</i>	<i>Wurz</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>
<i>Aspidochelone</i>	<i>Wurz</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>
<i>Aspidochelone</i>	<i>Wurz</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>
<i>Aspidochelone</i>	<i>Wurz</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>
<i>Aspidochelone</i>	<i>Wurz</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>
<i>Aspidochelone</i>	<i>Wurz</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>
<i>Aspidochelone</i>	<i>Wurz</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>
<i>Aspidochelone</i>	<i>Wurz</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>
<i>Aspidochelone</i>	<i>Wurz</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>	<i>aspidochelone</i>

ASSE

KERK H. FAMILIE

Kerk in moderne stijl gebouwd ca. 1930.

EXTERIEUR

Alg. gezicht W. (M 209590'73).

INTERIEUR

Alg. gezicht naar het koor (M 209591'73), naar het doksaal (M 209592'73).

CULTUSOBJECT

ALTAARLESSENAAR, Jezusmonogram met hart doorboord door drie nagels, XVIIIe, messing (M 209593'73).

KAPEL KRUISBORRE (TERLINDEN)

Klein bedehuis waarvan de stichting teruggaat tot 1622 (volgens opschrift). Het is een eenbeukig gebouwtje met driezijdige sluiting, een dakruitertje en voorafgegaan door een lager, open voorportaal van recentere datum.

EXTERIEUR

Alg. gezicht Z.-W. (M 209587'73).

ALTAAR

met altaarstuk voorstellend een Calvarie, altaartafel XIXe (?), altaarstuk en bekroning met H. Geest onder de gedaante van een duif in stralenkrans, e. XVIIe, gemarmerd hout (M 209588'73).

SCHILDRIJ

— Calvarie, altaarstuk van het altaar, e. XVIIe, doek, ca. 120 × 100 (M 209589'73).

KERK SINT-HUBERTUS (ASSE-TER-HEIDE)

Neogotisch gebouw daterend van ca. 1870.

EXTERIEUR

Alg. gezicht W. (M 209594'73).

INTERIEUR

Alg. gezicht naar het koor (M 209595'73), naar het doksaal (M 209596'73).

KLANK

KLOK, 1820, brons (waarschijnlijk niet meer ter plaatse) (E 3916'43) en (E 4274'43).

PREEKSTOEL

aan de voet beeldengroep voorstellend Beking van de H. Hubertus, kuip versierd met Engelenhoofdjes, op het rugpaneel en klankbord Engeltje dat op een trompet blaast, Tafels der Wet, hoofden van Engeltjes en H. Geest onder de gedaante van een duif, 2e h. XIXe, eik (M 209597'73).

SCHILDRIJ

— O.-L.-Vrouw met Kind, XVIIe (?), hout, ca. 120 × 70 (M 209601'73).

— Pietà, 2e h. XVIIe, volkskunst, doek, 80 × 120 (M 209599'73).

— Bewening, 2e h. XVIIe, volkskunst, doek, 163 × 138 (M 209600'73).

— H. Hubertus geneest een zieke gebeten door een dulle hond, 2e h. XVIIe, volkskunst, doek, 100 × 70 (M 209602'73).

— Aanbidding der Wijzen (naar P. P. Rubens), 2e h. XVIIe, volkskunst, doek, 190 × 145 (M 209603'73).

SCULPTUUR

Beeld, O.-L.-Vrouw met Kind, XVIIe-XVIIIe, gepolychr. hout, h. 56 (niet gefotografeerd).

Beeld, H. Hubertus bisschop, 2e h. XIXe, geschilderd hout, h. ca. 80 (M 209598'73).

VERLICHTING

LUCHTER, XIXe, kristal (M 209604'73).

LUCHTER, (1 van 2, XIXe, kristal (M 209605'73).

KERK SINT-MARTINUS

Van de oorspronkelijke Romaanse kerk van de twaalfde eeuw blijven er nog alleen bepaalde gedeelten van de toren, een romaans venster aan de zuid-westkant van de kruisbeuk en een ingangsheur in de noorderkruisbeuk bewaard. De dwarsbeuk met kruisingstoren dateert van het begin van de dertiende eeuw, het vroeg-gotisch schip van het einde van de dertiende eeuw. In de vijftiende eeuw werd aan de zuidgevel van de dwarsbeuk een rijkversierd portaal toegevoegd, evenals een zijkoor dat een aanpassing kende in de achttiende eeuw. In 1637 werd in de middenbeuk de oorspronkelijke houten zoldering vervangen door de huidige overwelling, nadat dit reeds in 1627-1630 gebeurd was voor de zijbeuken, die toen tevens nieuwe buitenmuren kregen. In 1865 werd onder leiding van architect Serrure, de kerk met twee traveeën vergroot, die toen ook de westgevel vernieuwde. De plattegrond vertoont een driebeukig schip van acht traveeën met noord-oostelijke zijkapel, een dwarsbeuk met kruisingstoren en zuiderportaal, een koor van drie traveeën met vijfzijdige sluiting, een zuiderkoor met driezijdige sluiting en sacristie ten noorden.

EXTERIEUR

Alg. gezicht Z.-O.-O. (B 3699, ca. 1900), Z.-O. (A 3159, ca. 1892; A 31309'42; A 31312'42; B 66'01; B 49372'43; M 512'43; M 209637'73; A 126170, s.d., reprod.), W. (A 31306'42), N.-W. (A 31316'42); partiële gezichten: gevel N. van dwarsbeuk (B 3700, ca. 1900; A 31303'42), N.-O. van het koor en de noorderarm van de dwarsbeuk (A 31770'42), koorafsluiting gezien vanaf het Z.-O. (A 31311'42; A 126168, z.d.), gezicht Z.-O. van het koor en zuiderarm van de dwarsbeuk (A 31315'42), zuiderarm van de dwarsbeuk en zuidportaal, gezien vanaf het Z.-O. (A 31302'42; A 31308'42; A 31313'42; A 126134, z.d.; E 29308, z.d.), zuiderportaal en zuidgevel van de dwarsbeuk (A 3161, 1892; A 3160, ca. 1900; A 31304'42; A 31307'42; A 31314'42; B 64'01; B 49373'43), zuider-

portaal gezicht van het Z.-W. (A 126165, z.d.), bovenste gedeelte van het zuiderportaal en zuidgevels van de dwarsbeuk en de toren (M 511'43), puntgevels van het zuiderportaal en van de dwarsbeuk (A 126169' z.d.), zijbeuk Z. en westgevel van de zuiderarm van de dwarsbeuk (E 29306, z.d.), de hoek gevormd door de zuiderarm van de dwarsbeuk en de zijbeuk Z. (A 31301'42; A 31310'42), kruising van de zijbeuk Z. en zuiderarm van de dwarsbeuk (A 31769'42), zijbeuk Z. (A 31305'42), de toren, gezien vanaf het Z.-O. (A 126133, z.d.), gezien vanaf het Z.-W. (E 29307, z.d.).

INTERIEUR

Alg. gezicht naar het koor (B 49374'43; M 209635'73; A 126167, z.d.), naar het doksaal (B 49375'43; M 209636'73; A 126179, z.d.), partiële gezichten: het koor (B 68'01; A 126166, z.d.), zijbeuk Z., gezicht naar het W. (A 126173, z.d.), zijkapel Z. (A 126172, z.d.).

ARCHITECTUUR (detail)

BASIS van ingewerkt zuiltje, xve (?), steen (A 126185, z.d.).

GEBINTE van een zijbeuk, xve (?), hout (A 126181, z.d.).

KARBEEL, grofgesneden menselijk gelaat, xve (?), steen (A 126187, z.d.).

KRAAGSTEEN, vrouwenhoofd, xve (?), steen (A 126186, z.d.).

MUUR van westgevel van de toren ter hoogte van de zolder van de middenbeuk, xive (?), steen (A 126182, z.d.).

MUROPENING, dichtgemetselde deur in muur van de dwarsbeuk N., xive, steen (A 31767'42; A 126174, z.d.).

MUROPENING, toegang tot een verborgen doorgang in de oostgevel van de zuiderarm van de dwarsbeuk, xve, steen (A 153, ca. 1910; A 154, ca. 1910; A 31764'42; A 31765'42; A 31768'42; A 126175, z.d.).

MUROPENING, voormalig venster van de toren dat uitkomt op zolder, xve (?), steen (A 126183, z.d.).

MUROPENING, galmgat in de toren gezien van binnen, xve (?), steen (A 126184, z.d.).

NIS (2) in de muur van de koorafsluiting, xve, steen, versierd met reliefs voorstellend twee tegenover elkaar staande leeuwen (B 49376'43), de andere met twee tegenover elkaar staande olifanten (B 49377'43).

PIJLER van de kruising van de dwarsbeuk, xve, steen (B 49403'43).

(PORTAAL EN) POORTGEBOUW, Z., ca. 1400, steen, alg. gezicht (A 33407'42); details: binnenzijde zijmuur O., versierd met nissen met versierde zwikken en timpanen (B 67'01; A 31756'42; A 126171, z.d.), drie nissen van de binnenzijde (A 31757'42) en hun versiering, onderste gedeelte: zwikken met plantenversiering (A 33417'42), (A 33411'42), bovenste gedeelte: de timpanen (A 31773'42), timpaan l. monsters en liggende hond (A 31786'42; M 529'43; M 126176, z.d.), middenste timpaan, naakte man komt uit een mand (A 31780'42; A 126177, z.d.), timpaan r. Adam en Eva (A 31779'42), de drie nissen aan de buitenzijde (A 31755'42), en hun versiering, onderste gedeelte: zwikken versierd met monsters (A 33412'42), (A 33414'44), (M 516'43), (M 526'43) (A 33413'44), (M 530'43) bovenste gedeelte: de timpanen (A 31772'42), timpaan l., twee monsters tegenover elkaar staand (M 524'43), hetzelfde gezicht dichterbij genomen (M 31776'42), middenste timpaan, hoofd van gebaard monster met horens (M 528'43), hetzelfde gezicht dichterbij genomen (A 31778'42), timpaan r., twee monsters tegenover elkaar staand (M 520'43), hetzelfde gezicht dichterbij genomen (A 31785'42), zijmuur binnenzijde W., versierd met nissen met versierde zwikken en timpanen (M 513'43), de zwikken met plantenversiering en monsterlijke wezens (M 525'43), (A 33408'42), (A 33420'42), (M 515'43), (A 33409'42), (A 33416'42), (M 527'43), (A 33410'42), (A 33421'42), (M 514'43), (A 33415'42), (A 33422'42), (A 33418'42), (A 33419'42), bovenste gedeelte: de timpanen van de buitenzijde (A 31774'42), timpaan l. drie monsters (M 523'43), hetzelfde gezicht dichterbij genomen (A 31782'42), middenste timpaan, bladversiering (A 31775'42), timpaan r., hoofd van gebaard monster (M 517'43), hetzelfde gezicht dichterbij genomen (A 31777'42), timpanen van de binnenzijde (A 31771'42), eerste timpaan, tegenover elkaar staande monsters (M 521'43), hetzelfde gezicht, dichterbij genomen (A 31784'42), tweede timpaan, bladversiering (M 519'43), hetzelfde gezicht, dichterbij genomen (A 31783'42), derde timpaan, bladversiering (M 518'43), hetzelfde gezicht, dichterbij genomen (A 31787'42), vierde timpaan, gevleugeld monster (M 522'43), hetzelfde gezicht, dichterbij genomen (A 31781'42).

SLUITSTEEN, hoofd van gekroonde vrouw, xve (?), steen (A 126178, z.d.).

ALTAAR

ALTAAR van de H. Kruiskapel, door De Kindere Auguste, portiekaltaar in bekroning Engeltjes, Oog Gods in Driehoek en Zegenende God de Vader met wereldbol, altaarstuk met Veronica toont het H. Aanschijn, gebeeldhouwde bustes van O.-L.-Vrouw en Christus, Engeltjes en hoofden van engeltjes, op de predella vier

engelen-hermen, de twee HH. Kruisen, 1719, gemarmerd hout (B 49381'43).

ALTAAR, Zij, N., van O.-L.-Vrouw, portiekaltaar met beeldengroep voorstellend Kroning van O.-L.-Vrouw, 1e h. xviii^e, gemarmerd hout (B 49389'43).

ALTAAR, Hoofd-, gebeeldhouwd retabel met geschilderde zijluiken, retabel met H. Martinus van Tours tot ridder geslagen, H. Martinus tot bisschop gewijd, Calvarie, Val van de denneboom en H. Martinus te gast bij keizer Maximus, geschilderde luiken met H. Martinus deelt zijn mantel met een bedelaar, H. Martinus ziet in een droom Christus bekleed met de mantel die hij aan de arme geschonken heeft, Dood van de H. Martinus en Overbrenging van het stoffelijk overschot van de H. Martinus naar Tours, tabernakel geflankeerd door Engelen met wierookvat en tabernakeldeuren met Lam Gods met wimpel, Hostiedragende kelk en symbolen van de Evangelisten, altaartafel met medaillons waarin Jezusmonogram en Engelen met wierookvat, e. xixe, gepolychr. hout (B 69'1900).

BIECHTSTOEL

— met beelden van engelen symboliserend de Hoop en het Geloof, 1e derde xviiie, Lod. xiv, eik (B 49400'43); details: beeld van de Hoop (B 49402'43), beeld van het Geloof (B 49401'43).

— (1 van 2), 1e h. xviiie, Régence, eik (M 209634'73).

— met beelden voorstellend Berouw en Boetedoening, boven middenvak engeltjes met medaillon waarin buste van God de Vader, 2e derde xviiie, eik (B 49394'43); details: beeld van het Berouw (B 49396'43), beeld van de Boetedoening (B 49395'43).

— met beelden van Berouwvolle H. Petrus en H. Maria-Magdalena met een doodshoofd, boven bekroning engeltjes met medaillon waarin buste van Christus, 2e derde xviii^e, eik (B 49397'43); details: beeld van H. Petrus (B 49399'43), beeld van Maria-Magdalena (B 49398'43).

CERAMIEK

Vazen (2), b. xix^e, gepolychr. Brussels porcelein, h. 26 (M 209616'73).

CULTUSOBJECT

AMPULLEN EN SCHAAL, schaal met wapenschild en inscr. op naam van Judocus De Keyser en Barbara Sterckx, merken van Gent en IDP, ged. 1772-1773, zilver, ca. 30×20 (M 209609'73), ampullen, b. xv^e (?), zilver, h. 16 (M 209610'73), ampullen en -schaal samen (A 149'20).

CIBORIE [Engeltjes dragen de Passiewerktuigen] en hoofden van Engeltjes, niet-geïd. merken, m. xviii, zilver, h. 63 (M 209611'73).

KELK, nietgeïd. merken en 84, 1784, verguld zilver, h. 27 (M 209619'73).

KELK, gemaakt onder (sic) J. F. Van der Saeken 14 september 1804 (volgens inscr.), b. xix, neoklassiek, verguld zilver, h. ca. 27 (M 209608'73).

KELK, H. Harten van Jezus en Maria, Kruis en Kelk op de voet en de sierkelk, inscr. „souvenir de MP 17 mai 1865", ca. 1865, zilver, h. 27,5 (M 209620'73).

KRUIS, PROCESSIE-, merken van Brussel, 52, 1752, zilver, h. 60 (B 152815'54); detail: buste van Christus (E 22302'54).

KRUIS, PROCESSIE-, basis met bustes van de Evangelisten, xix, verzilverd metaal, h. 92 (M 209607'73).

KRUISBEELD, zogenaamd Mirakuleus kruis, xviii, hout, h. 62 (A 142'20; B 49382'43).

MONSTRANS, cylinder, omgevormd in zonne-, op de knoop: H. Martinus deelt zijn mantel met een arme, bekroning met Jezusmonogram en Engeltjes, 2e h. xviii, zilver, h. 74 (M 209618'73).

WIEROOKSCHEEPJE, geschonken in 1756 door S. F. Crick en M. E. Bastaerts (volgens inscr.), zilver, h. 13 (M 209606'73).

WIEROOKVAT door Gouet, stempelmerk van de edelsmid, 1756, zilver, h. 24 (B 152820'54).

DECORATIE

LAMBRIZERING van de H. Kruiskapel, door Charles Philippe De Rose, genaamd Van Roosen, reliëfs door Jacques De Koninck met tafereelen uit de legende van de HH. Kruisen, 1736, eik, 2 panelen (B 70, ca. 1905); details: Een arme vrouw wordt door een Jood omgekocht om hem een H. Hostie te bezorgen (B 49388'43), De arme vrouw nuttigt de Paascommunie en verstoep de hostie in een holte van een boom (B 49386'73), Bedevaarders komen de eeuwig bloeiende boom bezoeken (B 49384'43), Bij de omhakking van den boom vallen de spaanders twee aan twee, kruisgewijs op elkaar (B 49387'43), Verschijning van het Kruis op den notenboom aan de bedevaarders (B 49385'43), Plechtige overbrenging van het Kruis op de notenboom naar de kerk (B 49383'43).

LAMBRIZERING van de noorderarm van de dwarsbeuk met medaillons voorstellend HH. Augustinus van Hippo, Thomas van Aquino en Gregorius van Milaan, ca. 1777, eik (B 49392'43, hetzelfde maar daarenboven medaillon met buste van de H. Petrus (B 49393'43).

LAMBRIZERING van de zuiderarm van de dwarsbeuk met medaillons voorstellend bustes van Christus (?), O.-L.-Vrouw en Christus Zaligmaker, ca. 1777, eik (B 49391'43).

TOCHTPORTAAL, Engeltje met medaillon waarin buste van H. Martinus van Tours, ged. 1777, eik (B 49390'43).

GLASRAAM

— Calvarie met geknielde schenkers Ioannes de Cotte-reau en Catharina De Brandebourg vergezeld van hun patroonheiligen Johannes de Doper en Catharina van Alexandrië, wapenschilden en kwartieren, e. xvi (?), gerestaureerd door JeanBaptiste Capronnier, 2e h. xix (M 209627'73) (cf. ook GLASRAAM, Hemelvaart van Jezus).

— Hemelvaart van Jezus en figuren van HH. Rumoldus van Mechelen, Petrus apostel, Antonius van Padua, ged. 1878 (M 209627'73) (cf. ook GLASRAAM, Calvarie).

— (3), het ene met voorstelling van Constantijn draagt het Ware Kruis en figuren van de HH. Theresa van Avila, Johannes evangelist en Elisabeth van Hongarije, het tweede met voorstelling van het Mirakuleus Kruis aanbeden door twee engelen, Laatste Avondmaal en H. Familie, het derde met voorstelling van het Mirakel van het Ware Kruis en figuren van HH. Jozef met Kind, Augustinus van Hippo en Carolus Borromeus, 1878 (M 209628'73).

GRAFMONUMENT

Grafsteen van Petrus Robijns (†1741) en zijn echtgenote Anna Maria H. de Heze (†1774), wapenschild, arduin en witte marmer, 197×112 (M 209630'73).

Grafsteen van Florence Victoire de Verreycken, geboren burggravin de Breucq (†1753), wapenschild, arduin en witte marmer, 200×113 (M 209631'73).

Grafmonument, met wapenschild van de familie de Viron, xix, arduin: partieel gezicht: het wapenschild (A 31766'42).

KLANK

KLOK door Van den Gheyn, van Leuven (volgens opschrift), ged. 1835, brons (niet meer ter plaatse) (E 3710, z.d.); detail: bovenste gedeelte met naam van de klokkegieter (E 3709, z.d.).

KLOK, Zegenende Christus, H. Jozef met Kind, O.-L.-Vrouw en Kind, ged. 1902, neogotisch, brons (E 3707, z.d.); detail: kardinaalswapen en voorstelling van o.a. H. Johannes evangelist (E 3708, z.d.).

KLOK, Engel met banderol en voorstelling van H. Carolus Borromeus, ca. 1902, neogotisch, brons (waarschijnlijk niet meer ter plaatse) (E 3711, z.d.), andere zijde (E 3712, z.d.); detail: Jezus aan het kruis, Engel met banderol en H. Carolus Borromeus (E 3713, z.d.).

PREEKSTOEL

door Charles Philippe De Rose, genaamd Van Roosen, voet met symbolen van de Evangelisten, kuip versierd met medaillons met bustes van de Evangelisten en geflankeerd door beelden van man met boek en kruis en man met bliksemschicht, klankbord gedragen door twee hermenbeelden, versierd met H. Geest onder de gedaante van een duif en musicerende Engelen, 1732, eik (A 152'01; A 126180, z.d.); partieel gezicht: de voet en kuip (B 49378'43); details: symbolen van de Evangelisten (B 49379'43), trap met hoofden van Engelen en Engeltjes (B 49380'43).

RUSTMEUBEL

BANK (EN BANKJE) (1 van 4), xvii^e, eik, h. 79 (M 209633'73).

SCHILDERIJ

— door Judocus Cranevelt, Doopsel van Christus, get. en ged. 1605, doek, 114×88 (M 209613'73).

— toeg. aan Hendrik De Clerck, triptiek van de H. Sebastianus, ca. 1600, hout, centraal paneel: H. Sebastianus wordt met pijlen doorboord (B 60170, z.d.; B 105172, z.d.), luiken l. en r., Verwijten van de H. Sebastianus aan Diocletianus en Geseling van de H. Sebastianus (B 60171, z.d.; B 105174, z.d.), keerzijden van de luiken l. en r. H. Sebastianus, honderdman van de eerste cohorte en H. Sebastianus vermaant zijn vrienden Marcus en Marcellinus (B 60172, z.d.; B 105173, z.d.).

— toeg. aan Gaspard De Crayer, Vermenigvuldiging van de broden, m. xvii^e, doek, ca. 200×150 (B 60173, z.d.).

— (4) door Egidius Smeyers, e. xvii^e, doek, 205×125: Aanbedding van de Wijzen (M 209623'73), Gedaanteverandering van Christus (M 209624'73), Hemelvaart van Christus (M 209625'73), Maaltijd met de Emmaüsgangers (M 209626'73).

— Bewening, e. xvii^e, hout, 71×103 (M 209612'73).

— Jezus ontmoet Veronica, altaarstuk van het altaar van de H. Kruiskapel, xvii^e (gerestaureerd), doek, ca. 250×180 (M 209629'73).

— Salome draagt het hoofd van Johannes de Doper op een schotel, e. xvii^e, doek, 180×90 (M 209614'73).

— Portret van een man, e. xvii^e-b. xviii^e, doek, 51×34 (M 209615'73).

SCULPTUUR

Reliëf (vroeger karbeel), Profeet, xve, steen (waarschijnlijk niet meer ter plaatse) (A 31762'42).

Beeldengroep, Calvarie, xvii^e, gepolychr. hout, h. van Christus 103, van O.-L.-Vrouw en Johannes evangelist 88 (A 31763'42); details: O.-L.-Vrouw (A 31758'42; A 31759'42), buste van O.-L.-Vrouw (A 31760'42), H. Johannes (A 31761'42), buste van H. Johannes (A 31800'42).

TABERNAKEL

(BALDAKIEN EN) TROONHEMEL, Engeltjes, hoofden van Engeltjes en Driehoek, 2e h. xviii^e, verguld hout, h. 150 (A 148'01; A 121417, z.d., reprod.).

TEXTIEL

LITURGISCH GEWAAD wit, xviii^e, geborduurde zijde: koorkap, voorzijde (B 49404'43), hetzelfde, rugzijde, schild met Pelikaan die zijn jongen voedt (B 49407'43), kazuifel met Lam van de Apocalypsis (B 49405'43), twee dalmatieken (niet gefotografeerd).

LITURGISCH GEWAAD rood, xviii^e, geborduurd fluweel: koorkap, detail: schild met Jezusmonogram (B 49406'43), kazuifel en twee dalmatieken (niet gefotografeerd).

VELUM, van het H. Kruis, met voorstelling van de mirakelboom en Passiewerktuigen, xix^e, fluweel (M 209621'73).

TAFEL

voor processietroonhemel, e. xviii^e, Lod. xvi, eik, h. 75 (M 209617'73).

VERLICHTING

KANDELAAR (2), xvii^e, messing, h. 43 en 48 (M 209622'73).

PROCESSIONELANTAARN, e. xix^e, verzilverd metaal, h. ca. 75 (waarschijnlijk niet meer ter plaatse) (A 147'01).

WATER

WIJWATERVAT, xviie, arduin, h. 97 (M 209632'73).

BEKKERZEEL

KERK SINT-GODARDUS

De huidige classicistische kerk werd opgericht in het midden van de achttiende eeuw in opdracht van abdis Arazolla de Onate. De westertoren is gedateerd 1764. Het koor dateert uit de eerste helft van de negentiende eeuw. Het éénbeukig bedehuis in baksteen heeft een koor en een ingebouwde westertoren; de westergevel is opgetrokken in witte zandsteen.

EXTERIEUR

Alg. gezicht N.-O. (M 244667'76), Z.-W. (B 47952'43; M 244666'76).

INTERIEUR

Alg. gezicht naar het koor (B 47953'43; M 244668'76), naar W. (M 244669'76).

ALTAAR

ALTAAR, Zij-, N., van O.-L.-Vrouw, in nis, in muurnis recent beeld van O.-L.-Vrouw van Lourdes, 3e kw. xviii, hout (M 244694'76).

ALTAAR, Zij-, Z., van H. Cornelius, in nis, in muurnis oorspronkelijk reliekhouders van H. Cornelius paus thans vervangen door plaasteren beeld van de heilige, 3e kw. xviii, gemarmerd hout (B 47954'43; M 244681'76).

ALTAAR, Hoofd-, 2e h. xviii, marmer (M 244688'76); details: kruisbeeld op expositietroon (M 244690'76), expositietroon met Hostiedragende kelk en Engeltjes met symbolen van Geloof en Hoop (M 244689'76).

BIECHTSTOEL

— 3e kw. xviii, eik (B 47955'43).

— 3e kw. xviii, eik (M 244672'76).

BLAZOEN

CARTEL (obiit) († 1867), met dubbel wapenschild, paneel, ca. 110 × 110 (M 244692'76).

WAPENSCHILD in westgevel, van Arazolla de Onate, abdis van Groot Bijgaarden, ca. 1746, steen (M 244701'76).

COMMUNIEBANK

3e kw. xviii, eik, middengedeelte met Lam van de Apocalypsis (M 244680'76).

CULTUSOBJECT

AMPULLEN (EN -SCHAAL), met merk in voet PVE (?), 1e h. xviii, zilver, h. 12,5 (M 244706'76).

(AMPULLEN EN) -SCHAAL, met monogr. FVB, met merken: Brussel en monogr. GAP, 1e h. xviii, zilver, 26 × 18,5 (M 244705'76).

CIBORIE, met ged. eigendomsinscr. van de kerk 1733, met merken: Brussel, jaarletter O en niet-geïd. meesterteken, zilver, h. 45,5 (M 244703'76).

KELK, voet met wapenschild en ged. schenkingsinscr. van Arazolla de Onate 1768, met drie niet-geïd. merken, zilver, h. 26,5 (M 244704'76).

KRUISBEELD, corpus xvii, kruis xix, geschilderd hout, h. 400 (M 244671'76).

MONSTRANS, Zonne-, met merken op voet: Brussel, 56 en gekroond blad, ged. 1756, zilver, h. 51 (M 244707'76).

RELIEKHOUDER van H. Cornelius paus, met buste van de heilige, m. xviii, geschilderd en verguld hout, h. 93 (M 244682'76).

RELIEKHOUDER van H. Godardus, met buste van de heilige, m. xviii, geschilderd en verguld hout, h. 93 (M 244683'76).

DOKSAAL

3e kw. xviii, hout (B 51566'43).

DOOPVONT

xviii, arduin, h. 100 (niet gefotografeerd).

GLASRAAM

door H. Heyden, van Ganshoren, Dood van de H. Godardus en Prediking van H. Godardus, get. en ged. 1900, gebrandschilderd glas, br. 95 (M 244291'76).

GRAFMONUMENT

Grafsteen van Peeter De Cauwere († 1676), met voorstelling van eg, arduin, 143 × 87 (M 244699'76).

Grafsteen van Franciscus Vander Meulen († 1723), met Hostiedragende kelk, arduin, 196×115 (M 244678'76).

Grafsteen van J. B. de Pauw, met Hostiedragende kelk, arduin, 140×84 (M 244679'76).

Grafsteen van Johannes Slaets († 1742), met Hostiedragende kelk, arduin, 200×111 (M 244700'76).

KERKMEESTERSBANK

(1 van 2), 3e kw. xviii, eik, h. 270 (M 244670'76).

KLANK

KLOK, 1857, brons (waarschijnlijk niet meer ter plaatse), zijde met voorstellingen van HH. Petrus apostel, Cornelius paus en Jacobus de Meerdere (E 2000'43).

ORGEL door Pierre-Charles Van Peteghem, tussen 1825-1835 (M 244698'76).

KOORGESTOELTE

2e h. xviii, eik, N.-zijde met medaillons waarin bustes van 2 evangelisten, met symbolen van H. Misoffer, met lambrizing (B 47956'43), Z.-zijde met medaillons waarin bustes van 2 evangelisten, met Toonbroden (M 244686'76); detail: medaillon met H. Johannes evangelist (M 244687'76).

KRUISWEG

(1 van 14 staties), xixe, doek, 95×62: Jezus sterft aan het kruis (M 244696'76).

KERK O.-L.-VROUW BEZOEKING

Van het oorspronkelijke, laatgotische gebouw blijft enkel de zware toren van de dertiende of veertiende eeuw, met gedateerd portaal van 1664, bewaard. In 1835 werd het neogotisch schip gebouwd en in 1851 het koor en de twee sacristieën ten noorden en ten zuiden.

PREEKSTOEL

op kuip in reliëf bustes van O.-L.-Vrouw en H. Godardus, op rugpaneel buste van Christus Zaligmaker, klankbord met H. Geest onder de gedaante van een duif, met kruisbeeld, 3e kw. xviii, eik (M 244674'76); details: O.-L.-Vrouw (M 244675'76), H. Godardus (M 244676'76), Christus Zaligmaker (M 244677'76).

SCHILDERIJ

— Vlaamse School, H. Anna leert Maria lezen met heilige in aanbidding, m. xviii, paneel, ca. 130×130 (M 244684'76), keerzijde schenkers met hun 12 kinderen (M 244685'76).

— Vlaamse School, H. Godardus drijft de duivel uit bij een vrouw, met wapenschild, xviii, doek, br. 160 (M 244697'76).

— Vlaamse School, Engelen vangen het bloed van Jezus aan het kruis op in een kelk, xviii, doek, 130×90 (M 244695'76).

SCULPTUUR

Beeld, H. Godardus (?), xviii, gepolychr. hout, h. 50 (M 244673'76).

TAFEL

CREDENSTAFEL, 1e h. xixe, hout, h. 91 (M 244693'76).

VERLICHTING

KANDELAAR (1 van 4), 2e h. xviii, messing, h. 48 (M 244702'76).

ESSENE

EXTERIEUR

Alg. gezicht N.-O. (M 209661'73), W. (B 51581'43; M 209660'73).

INTERIEUR

Alg. gezicht naar het koor (M 209638'73) (cf. ook ALTAAR, ALTAAR, Hoofd), naar het doksaal (M 209639'73).

ALTAAR

ALTAAR, Hoofd-, portiekaltaar, Engelen in aanbidding, Pelikaan die zijn jongen voedt, en H. Geest onder de gedaante van een duif, 1e h. xviii, geschilderd en gemarmerd hout (M 209638'73) (cf. ook INTERIEUR, Alg. gezicht naar het koor).

ALTAAR, Zij-, N., medaillon met buste van O.-L.-Vrouw van Smarten, 1e h. xviii, bekroning e. xviii, gemarmerd hout (M 209652'73).

ALTAAR, Zij-, Z., medaillon met buste van de H. Jozef, 1e h. xvme, bekroning e. xviii, gemarmerd hout (M 209644'73).

BIECHTSTOEL

— boven middenvak bekroning met medaillon met buste van Maria Magdalena, en hoofden van engeltjes, xviii, eik (M 209641'73).

— boven middenvak bekroning met medaillon met buste van H. Petrus apostel, xviii, eik (M 209642'73).

COMMUNIEBANK

— e. xviii, eik : panelen met Toonbroden en Ark van het Verbond (B 51585'43), panelen met Ark van het Verbond en Pelikaan die zijn jongen voedt (M 209658'73).

— e. xviii, eik, omgevormd tot lambrizing : panelen met H. Hart van Jezus en hoofden van Engeltjes, Jezusmonogram en hoofden van Engeltjes (M 209649'73), panelen met Mariamonogram en hoofden van Engeltjes, H. Hart van Jezus en hoofden van Engeltjes, Monstrans (M 209651'73).

CULTUSOBJECT

RELIEKHOUDER, met buste van de H. Benedictus, xviii, geschilderd hout, h. 42 (M 209645'73).

RELIEKHOUDER, met buste van de H. Theodorus, xviii, geschilderd hout, h. 41 (M 209646'73).

DECORATIE

DEUR (INT.) (2), e. xviii, eik : N.-zijde van het koor, medaillon met buste van de H. Jozef (M 209654'73), Z.-zijde van het koor, medaillon met buste van de H. Joachim (M 209653'73).

LAMBRIZING van het koor, e. xviii, eik, N.-zijde, medaillons met buste waarvan o.a. O.-L.-Vrouw en H. Mattheus (M 209656'73), Z.-zijde, medaillons met bustes waarvan o.a. H. Anna en David (M 209655'73) ; detail :

paneel met medaillons en bustes van de H. Cecilia, H. Antonius abt, H. Johannes de Doper en David (M 209657'73) (cf. ook KOORGESTOELTE).

DOKSAAL

e. xviii, Lod. xvi, eik (M 209643'73) (cf. ook KLANK, ORGEL).

DOOPVONT

xvii, arduin, h. 89 (M 209659'73).

IJZER EN BESLAGWERK

HEK van de doopkapel, xvii (?), gesmeed ijzer (B 51584'43).

KLANK

KLOK door Severinus Van Aerschodt, van Leuven, voorstelling van heiligen, 1863, brons (niet meer ter plaatse) (E 3255, z.d.) ; detail : O.-L.-Vrouw Onbevlekt Ontvangen, HH. Simon en Paulus (E 3256, z.d.).

KLOK, voorstelling van H. Jozef en Kind, 1900, brons (niet meer ter plaatse) (E 3254, z.d.), ander gezicht met inscr. op naam van burgemeester H. Rollier en pastoor J. Piot (E 3253, z.d.).

ORGEL, -kast met trofeeën van muziekinstrumenten, e. xviii, eik (M 209643'73) (cf. ook DOKSAAL).

KOORGESTOELTE

e. xviii, eik (M 209657'73) (cf. ook DECORATIE, LAMBRIZING).

PREEKSTOEL

aan de voet Elia in de woestijn door een engel gevoed, op de kuip kruisbeeld, op het klankbord H. Geest onder de gedaante van een duif, xvii, eik (B 51582'43 ; M 209640'73) ; detail : beeldhouwwerk van de voet en de kuip (B 51583'43).

SCULPTUUR

Beeld, H. Antonius abt, e. xvii, gepolychr. hout, h. ca. 60 (M 209648'73).

Beeld, H. Rochus, xvii, gepolychr. hout (?), h. ca. 60 (M 209647'73).

VERLICHTING

KANDELAAR (2 van 8), e. xvii-b. xviii, messing, h. 70 en 66 (M 209650'73).

GROOT-BIJGAARDEN

KERK H. FAMILIE

Moderne kerk met romaanse inspiratie gebouwd in 1937 volgens de plannen van architect Jozef Vierin, van Brugge.

EXTERIEUR

Alg. gezicht N.-W. (M 209678'73).

INTERIEUR

Alg. gezicht naar het koor (M 209667'73), naar de ingang (M 209668'73).

ALTAAR

ALTAAR, Zij-, N., beeld van H. Hart van Jezus door A. Alloo, ca. 1937, altaar in gepolychr. ceramiek (M 209677'73).

ALTAAR, Zij-, Z., O.-L.-Vrouw met Kind, ca. 1937, gepolychr. ceramiek (M 209674'73).

ALTAAR, Hoofd-, door R. Glorie, Alpha en Omega, Engelen in aanbidding en kruisbeeld, ca. 1937, ceramiek, marmer en koper (M 209669'73).

COMMUNIEBANK

door R. Glorie, met symbolen van de Eucharistie o.a. Vis en Lam met wimpel, ca. 1937, ceramiek (M 209671'73).

CULTUSOBJECT

CIBORIE door J. Devroye, van Brussel, Vis die een mand broden draagt, merk JD, ca. 1936, zilver, h. 23 (M 209666'73).

KELK door J. Devroye, van Brussel, op de voet Kerkvaders, op de knoop wapenschild en op de sierkelk symbolen van de Evangelisten, merk JD, ged. 1912, neoromaans, verguld zilver, h. 17 (M 209665'73).

KELK door J. Devroye, van Brussel, op de knoop vissen, merk JD, ca. 1937, zilver, h. 16,5 (M 209664'73).

KELK door J. Devroye, van Brussel, op de voet Christus monogram, ged. 1926, verguld zilver, h. 18 (M 209663'73).

MONSTRANS, Zonne-, door J. Devroye, van Brussel, merk JD, ca. 1937, zilver, ivoor en ebbhout, h. 48 (M 209662'73).

DOOPVONT

met engeltjes, ca. 1937, arduin, h. 163 met deksel in messing (M 209675'73).

KRUISWEG

(1 van 14 staties) door Moortgat, 1965, ceramiek, h. ca. 51 : Jezus wordt ter dood veroordeeld (M 209676'73).

PREEKSTOEL

door R. Glorie, met symbolen van de Evangelisten en van de pauselijke macht, ca. 1937, ceramiek (M 209673'73).

SCULPTUUR

Beeldengroep door R. Glorie, H. Familie, ca. 1937, Franse steen, h. 135 (M 209672'73).

VERLICHTING

WANDLICHT (1 van 4), ca. 1937, gesmeed ijzer, h. 49 (M 209670'73).

KERK SINT-EGIDIUS

De éénbeukige kerk, waar de laatgotische westertoren van ca. 1600 bewaard bleef, werd gebouwd in 1771-1778 onder leiding van architect Bernard Thibaut. De kerk werd in 1945 zwaar beschadigd door een bom maar nadien gerestaureerd.

EXTERIEUR

Alg. gezicht N.-O. (B 117840'50), Z. (B 49351'43 ; B 117837'50 ; B 117842'50 ; E 25917, z.d. ; E 25918, z.d. ; M 64779, z.d. ; M 209700'73), W. (B 117841'50).

INTERIEUR

Alg. gezicht naar het koor, voor het bombardement (B 49352'43), na heropbouw (M 209701'73), naar het doksaal, voor het bombardement (B 49353'43), na heropbouw (M 209702'73).

BIECHTSTOEL

m. xviii, Lod. xv, eik (M 209697'73).

COMMUNIEBANK

2 panelen (van 4), m. xviii, Lod. xv, eik (M 209691'73).

CULTUSOBJECT

AMPULLEN EN SCHAAL, Hollandse merken (1814-1831) en T, zilver, h. 13 en 18,5x27 (M 209682'73).

KRUISBEELD op sokkel, hoofden van Engeltjes, le h. xviii, hout (waarschijnlijk niet meer ter plaatse) (B 49355'43).

MONSTRANS, Zonne-, op de voet buste van Zegenende Christus, zon met Engelen met de Passiewerktuigen, Belgische merken (1831-1868), zilver, h. 64 (M 209681'73).

RELIEKHOUDER van de H. Wivina, b. xviii (?), Lod. xiv, zilver, 16x13 (M 209680'73).

WIEROOKVAT, hoofden van Engeltjes, m. xviii, zilver, h. 31 (M 209683'73).

DECORATIE

LAMBRIZERING van het koor, e. xviii, Lod. xvi, eik, partiëel gezicht (M 209688'73) ; details : medaillons met buste van de H. Rochus (M 209689'73 en van H. Jozef (M 209690'73).

DOOPVONT

voet xviii, moderne kuip, arduin, h. 103 (M 209694'73).

GRAFMONUMENT

Grafsteen van Franciscus Josephus Mertens († 1821), priester en apostolisch pronotarius en zijn zuster Maria

Anna Petronella († 1810), kerkelijk wapenschild, arduin en witte marmer (M 209698'73).

Grafsteen van architect Laurentius Bernardus Dewez († 1812) en zijn echtgenote Maria Francisca Mertens († 18..), wapenschild, arduin en witte marmer (M 209699'73).

KLANK

KLOK door Andreas Ludovicus Van Aerschodt, van Leuven, voorstelling van de H. Egidius, inser. met chronogram op naam van pastoor Verbist, ged. 1834, brons (niet meer ter plaatse) (E 3249, z.d.) ; detail : bovenste gedeelte met voorstelling van O.-L.-Vrouw met Kind en datum 1834 (E 3250, z.d.).

KLOK door Alphonse Beullens, van Leuven, met voorstelling van vrouwelijke heiligen, brons (E 5151, z.d.).

PREEKSTOEL

op de kuip medaillons met buste van de Goede Herder en Tafelen der Wet, e. xviii, Lod. xvi, eik (M 209692'73).

SCULPTUUR

Beeld toeg. aan Hiëronymus II Duquesnoy, Dode Christus, ca. 1650, l. 150 (B 18530, 1914-1918 ; B 49354'43) ; detail : het hoofd (B 89574'45) ; B 60189, z.d.).

Beeld door Hubert Malfait, H. Wivina, get. en ged. 1857, gepolychr. hout, h. 103 (M 209693'73).

Beeld, Jezus aan het kruis, xviii, eik, h. ca. 100 (M 209696'73).

Beeld, O.-L.-Vrouw met Kind, xviii, hout, h. 14 (M 209687'73).

Beelden (2), Engelen in aanbidding, afk. van het voormalige hoofdaltaar, xviii, hout, h. ca. 80 (M 209684'73) en (M 209685'73).

Beeld, Jezus aan het kruis, xix, eik, h. 79 (M 209686'73).

TABERNAKEL

overblijfsel van voormalige hoofdaltaar : expositietroon met Lam van de Apocalypsis met Wimpel en Driehoek, e. xviii, Lod. xvi, geschilderd hout en gedeeltelijk verguld (M 209695'73).

HAMME

KERK O.-L.-VROUW

Het vroeg-gotisch kerkje dateert van het eind van de dertiende eeuw en vervangt een grotere romaanse kerk, die zelf een karolingisch bedehuis verving waarvan het altaar, althans volgens de legende, boven het graf van Sint-Goedele was geplaatst. Het gebouw kende verschillende verbouwingen o.a. aan de vensters in de vijftiende en zestiende eeuw, en in 1680, onder impuls van pastoor Michiel Gijsens, bouwde men de gewelven in het koor en de boog bij de ingang van het koor. Ca. 1965 werd het kerkje gerestaureerd.

EXTERIEUR

Alg. gezicht N.-O. (A 126129, z.d.), Z.-O. (B 47935'43; M 63776, z.d.; M 65787, z.d.), Z.-W. (B 47934'43; M 209721'73); partiële gezichten : gevel Z. en toren (M 63777, z.d.; M 65788, z.d.).

INTERIEUR

Alg. gezicht naar het koor, vóór restauratie (B 47936'43) (cf. ook ALTAAR, ALTAAR, Hoofd-) (M 63778, z.d.; M 65789, z.d.), na restauratie (M 209719'73), naar het doksaal, na restauratie (M 209720'73).

ALTAAR

ALTAAR, Zij-, N., met altaarstuk O.-L.-Vrouw overhandigt de rozenkrans aan de H. Dominicus Guzman, 2e h. xviie, gemarmerd hout (M 209709'73) (cf. ook SCHILDERIJ, O.-L.-Vrouw overhandigt de rozenkrans aan de H. Dominicus Guzman).

ALTAAR, Zij-, Z., met altaarstuk Maaltijd met de Emmaüsgangers, médaillon met buste van O.-L.-Vrouw, 2e h. xviie, gemarmerd hout (B 47938'43; M 209712'73) (cf. ook SCHILDERIJ, Maaltijd met de Emmaüsgangers).

ALTAAR, Hoofd-, portiekaltaar, Jezusmonogram op altaar-tafel, 2e h. xviie, gemarmerd hout (niet meer ter plaatse) (B 47936'43) (cf. ook INTERIEUR, Alg. gezicht naar het altaar).

BIECHTSTOEL

Mariamonogram, Engeltjes, bustes en hoofden van Engeltjes, m. xvii^e, eik (B 47939'43).

CULTUSOBJECT

KELK, op de voet Calvarie, op de sierkelk Lam met wimpel, Ecce Homo en Laatste Avondmaal, Antwerpse merken, kroon en QS, 2e h. xvii^e, verguld zilver, h. 28 (M 5932'68).

KRUISBEELD, xviii^e, ivoor, h. ca. 50 (M 5972'68).

DOOPVONT

xvii^e, steen, h. 101 (M 209718'73).

GRAFMONUMENT

Grafsteen van Ian de Keyser († 1630) en Catherine vande Driessche († ...), wapenschilden, arduin, 167×99 (M 209715'73).

Grafsteen van Peeter van Kersbeck († 1656) en Elisabeth Vanden Eeden († ...), voorstelling van stuitmand met roervorken en egge met drie harten, arduin, 170×100 (M 209713'73).

Grafsteen van pastoor Aegidius Mesau († 1671), Hostie dragende kelk, arduin, 167×96 (M 209714'73).

Grafsteen van Ian van Bever († 1706), zijn eerste echtgenote Catharina de Keyser († 1652), zijn tweede echtgenote Catharina de Smet († 166.) en zijn derde echtgenote Ionna van Bever († 1687), arduin, 200×85 (M 209717'73).

Grafsteen van Franciscus Van Bever († 1781) en zijn echtgenote Ionna Maria De Pauw († ...), arduin, 196×111 (M 209716'73).

PREEKSTOEL

op de kuip beeld van O.-L.-Vrouw met Kind, op het klankbord H. Geest onder de gedaante van een duif, m. xvii^e, eik (B 47937'43).

SCHILDERIJ

— door Jan Van de Venne, Landschap met Mirakuleuze visvangst, get., m. xvii^e, doek, 164×210 (M 209707'73).

— door Jan Van de Venne, Landschap met stroom, m. xviii, doek, 164×210 (M 209708'73).

— Brusselse school, Landschap met vertrek voor de jacht, m. xviii, doek, 164×154 (M 209703'73).

— Brusselse school, Landschap met de Kanaänietische vrouw bidt Jezus de duivel uit haar dochter te verdrijven, m. xviii, doek, 164×153 (M 209704'73).

— Brusselse school, Landschap met terugkeer van de jacht, m. xviii, doek, 164×154 (M 209705'73).

— Brusselse school, Landschap met waterval, m. xviii, doek, 164×154 (M 209706'73).

— Maaltijd met de Emmaüsgangers, altaarstuk van het zijaltaar Z., e. xviii-b. xviii, doek, ca. 140×110 (M 209712'73) (cf. ook ALTAAR, ALTAAR, Zij, Z.).

— O.-L.-Vrouw overhandigt de rozenkrans aan Dominicus Guzman, altaarstuk van het zijaltaar N., xviii, doek, ca. 140×110 (M 209709'73) (cf. ook ALTAAR ALTAAR, Zij, N.).

SCULPTUUR

Beeldengroep, H. Martinus van Tours deelt zijn mantel met een arme, e. xvii, hout, h. 50 (M 5954'68).

Beeld, H. Reneldis, e. xvii (?), gepolychr. hout, h. 101 (M 209710'73).

Beeld, Zittende O.-L.-Vrouw met Kind, monogr. IRA, m. xviii, marmer, h. 104 (B 175035'58).

Beeld, H. Goedele, e. xviii, gepolychr. hout, h. 118 (M 209711'73).

HEKELGEM

KERK SINT-MICHIEL

In de huidige vorm is de kerk het resultaat van verschillende bouwperiodes; een vierkante Romaanse westertoren uit de twaalfde of begin dertiende eeuw met torenspits met kleine bol en met peerspits van 1736 en een zuidertraptorentje waarschijnlijk bijgebouwd in de negentiende eeuw, een vroeggotisch schip uit de dertiende eeuw. In 1917-1918 werden onder leiding van architect De Buck de neogotische zijbeuken, met zijkapellen, het koor en de sacristieën gebouwd.

EXTERIEUR

Alg. gezicht O. (A 126149, z.d.), Z.-W. (A 13073, ca. 1905-1910; A 45211'43, reprod.; M 63779, z.d.; M 65851, z.d.), N.-W. (A 45210'43, reprod.; A 53993'43; M 209739'73); partiële gezichten: gevel van zuiderarm van dwarsbeuk (A 53439'43), zuiderarm van dwarsbeuk, gezicht Z.-W. (A 126150, z.d.), zijgevel Z. vanaf de dwarsbeuk tot de toren (A 10302'33; A 53442'43); de toren, gezicht Z.-O. (A 53992'43; A 126148, z.d.), gezicht Z.-W. (A 53998'43; A 126147, z.d.), gezicht N.-W. (A 10314'53), basis van de toren (A 53432'43).

INTERIEUR

Alg. gezicht naar het koor (A 54000'43; M 209734'73), naar het doksaal (M 209735'73); partiële gezichten: noorderarm van de dwarsbeuk (A 53997'43), bovenste gedeelte van de middenbeuk (A 53988'43), diagonaal gezicht van de middenbeuk naar zijbeuk Z. (A 53441'43).

ARCHITECTUUR (detail)

BASIS van een zuil van de beuk, xiii, steen (A 53994'43).

BOOG- EN GEWELFAANZET, in de middenbeuk, xiii, steen (A 53991'43).

ZUIL van het schip, xiii, steen (A 53996'43).

BEDEVAARTVAANTJE

— met voorstelling van O.-L.-Vrouw met Kind en bedevaarders in aanbidding, op de achtergrond Kluiskapel, xviii, burijngravure op koper en één afdruk, 18×36 (M 209730'73).

BIECHTSTOEL

— in zijbeuk N., in médaillon buste van O.-L.-Vrouw en Mariamonogram, ged. 1721, eik (A 53435'73); detail: médaillon en datum (A 53989'43).

— in zijbeuk Z, in medaillon buste van H. Petrus apostel en Hostiedragende kelk, ged. 1732, eik (A 53995'73); detail : medaillon en datum (A 53990'73).

COMMUNIEBANK

e. xviii, Lod. xvi, eik deels verguld (A 53999'43).

DECORATIE

DEUR, BINNEN-, Ingangs-, xviii, eik, genageld en hengsels in gesmeed ijzer, binnenzijde (A 53437'43), buitenzijde (A 53433'43).

DOOPVONT

xve, arduin, h. 90, deksel met inscr. « me fecit A. F. V. G. Anno 1772 », geelkoper, h. 31 (A 53436'43).

KLANK

KLOK, voorstelling van de H. Cornelius paus, 1865, brons (niet meer ter plaatse) (E 3915, z.d.).

KLOK door Severinus Van Aerschodt, van Leuven, voorstellingen van de apostelen, ged. 1866, brons (niet meer ter plaatse) (E 3913, z.d.).

KLOK door Severinus Van Aerschodt, van Leuven, voorstelling van Aartsengel Michaël verslaat de draak, ged. 1886, brons (niet meer ter plaatse) (E 3914, z.d.).

PREEKSTOEL

— op de voet Petrus'berouw, op de kuip Pelikaan die zijn jongen voedt, op het klankbord H. Geest onder de gedaante van een duif, en Engeltjes, xviii, eik (A 53440'43); detail : buste van de H. Petrus (A 54001'43).

SCHILDERIJ

— Italiaanse school (?), Aartsengel Michaël verslaat de draak, b. xviii, doek, 180×130 (M 209732'73).

— Aanbidding van de herders, m. xviii, doek, 170×100 (M 209726'73).

— H. Franciscus van Assisi ontvangt het kind Jezus uit de handen van Maria, copie naar P. P. Rubens, e. xviii, doek, 101×77 (M 209728'73).

— EcceHomo, xvne, doek, 160×91 (M 209733'73).

— O.-L.-Vrouw overhandigt de scapulier aan de H. Simon Stock, xvne-xviii, doek, 98×98 (M 209727'73).

— Christus omringd door de symbolen van de Evangelisten, gezeten op een wolk, met twee putti, xviii, doek, 108×180 (M 209729'73).

SCULPTUUR

Beeldengroep, H. Anna-ten-Drieën, xvii, hout (niet meer ter plaatse) (niet gefotografeerd).

Beeld, H. Rochus van Montpellier, xviii-xviii, gepolychr. hout, h. 103 (M 209736'73).

Beeld, H. Barbara, 1e h. xviii, gepolychr. hout, h. 25 (M 209731'73).

Beeld, Aartsengel Michaël verslaat de draak, xviii (?), gepolychr. hout, h. 120 (A 53431'43).

Beeld, H. Cornelius paus, xixe, gepolychr. hout, h. 110 (M 53438'43).

VERLICHTING

KANDELAAR (2), xvne, koper, h. 77 (M 209738'73).

KANDELAAR (2 van 6), xixe, koper, h. 60 (M 209737'73).

KAPEL O.-L.-VROUW TER KLUIZEN

Klein bedehuis in baksteen en natuursteen, waarschijnlijk teruggaand tot de zeventiende eeuw.

EXTERIEUR

Alg. gezicht W. (A 131970, z.d.), N.-W. (M 209722'73).

ALTAAR

altaartafel met Driehoek in stralenkrans xviii, predella met beeldjes van Abraham en Melchisedek, tabernakeldeur met Lam van de Apocalypsis, bekroning in de vorm van een guirlande met Engeltjes xvne, dat het beeldje van O.-L.-Vrouw met Kind omringt xviii, geschilderd en gepolychr. hout (M 209724'73) (cf. ook COMMUNIEBANK); partiël gezicht : bovenste gedeelte (A 131971, z.d.); details : de predella, tabernakeldeur en onderste gedeelte van de guirlande (M 209725'73), beeldje van O.-L.-Vrouw, gepolychr. hout, h. 38 (M 209723'73).

COMMUNIEBANK

met Doornengekroond hoofd van Christus, 1e h. xixe, gedeeltelijk gepolychr. hout (M 209724'73).

KOBBEGEM

KERK SINT-GAUGERICUS

Het oudste gedeelte van de kerk is de laatgotische westertoren met aanleunende zijkapellen uit de zestiende eeuw. De korte middenbeuk, de noorderen zuidertranseptarm werden gebouwd ca. 1645, terwijl het classicistisch koor van twee traveeën met driezijdige sluiting dateert van de tweede helft van de achttiende eeuw. Het werd gerestaureerd einde negentiende-begin twintigste eeuw en nogmaals in 1969 onder leiding van architect van Doren. De zuidersacristie werd gebouwd einde negentiende of begin twintigste eeuw.

EXTERIEUR

Alg. gezicht O. (A 66845'44), Z.-O.-O. (M 65804, z.d.; M 65918, z.d.), Z.-O. (B 23961'43; A 66821'44), Z.-W. (B 23962'43; A 66847'44; M 65336, z.d.; M 65799, z.d.), W. (A 546, 1892; A 3582, 1892; A 66820'44); partiële gezichten: noorderarm van dwarsbeuk gezicht vanaf het O. (A 66867'44), gezicht vanaf het W. (A 66848'44), de toren en dakwerk gezicht vanaf het Z.-O. (M 65517, z.d.; M 65917, z.d.).

INTERIEUR

Alg. gezicht naar het koor (A 66833'44; M 209753'73; M 65805, z.d.; M. 65806, z.d.; M 65919, z.d.), naar het doksaal (B 23964'43; M 209754'73); partiël gezicht: het koor (A 66852'44).

ARCHITECTUUR (detail)

DEUR (ext.), ged. 1685, steen (B 51519'44).

GEBINTE, xvie, eik, verschillende gezichten (A 66861'44 tot A 66866'44).

KARBEEL (4), hoofden van mannen en vrouwen, xvie, steen (A 66834'44), (A 66835'44), (A 66837'44), (A 66839'44).

ALTAAR

ALTAAR, Zij, N. xive-xve, steen (A 66824'44; A 66860'44; B 23966'43; B 51523'43).

ALTAAR, Zij, Z., xive-xve, steen (A 66818'44; A 66822'44; B 23965'43; B 51522'43); detail: één van de zuilen (A 66819'44).

ALTAAR, Hoofd-, bekroning met engeltjes en Jezusmonogram, altaarstuk met Kruisafname, geflankeerd door beelden van de H. Gaugericus en Maria Magdalena, met onderaan trofee van Nieuw Testament en trofee met palm en kruis, tabernakel door J. du Roy, met Jezus aan het kruis, Lam van de Apocalypsis en Ark van het Verbond, 1755, altaarstuk, tafel, predella en decoratie e. xviii, Lod. xvi, tabernakel m. xviii, portiek en beelden e. xvii, gemarmerd en geschilderd hout (A 66853'44; B 23963'43); details: tabernakel, verguld hout (A 66849'44), tabernakeldeur (A 66851'44), de beelden, geschilderd hout, h. ca. 200: H. Gaugericus (A 66842'44), H. Maria-Magdalena (naar de H. Suzanna van F. Duquesnoy) (M 209745'73).

BIECHTSTOEL

door J. B. Devidts, hoofden van Engeltjes, 1737, eik (A 66841'44).

CULTUSOBJECT

CIBORIE, b. xviii, Lod. xiv, zilver, h. 30 (niet gefotografeerd).

MONSTRANS, Zonne-, hoofden van Engeltjes, Engelen en Engeltjes met Passiewerktuigen, Symbolen van de Evangelisten, H. Geest onder de gedaante van een duif, beeldjes van Verrezen Christus, Brusselse merken, 1663, zilver, h. 84 (B 2801'05; A 66828'44); details: de voet en de stam (A 66826'44), de knoop met figuren van de Engeltjes (A 66829'44), een Engel met Passiewerktuig op de zon (A 66843'44), bekroning met Verrezen Christus, H. Geest onder de gedaante van een duif en Engeltjes (A 66844'44).

RELIEKHOUDER (3), vroeger in het koor, xviii, geschilderd hout: sarcofaag bekroond met buste van H. Bernardus (A 66858'44), van H. Cornelius (A 66836'44), van H. Johannes de Doper (A 66838'44).

DECORATIE

LAMBRIZERING van het koor, medaillons door C. G. Van der Haegen, met bustes van de Evangelisten, 1789-1790, Lod. xvi, eik (A 66817'44); details: buste van H. Johannes (A 66854'44), H. Lucas (A 66825'44), H. Marcus (A 66827'44), H. Mattheus (B 51524'43; A 66857'44).

PLAFOND van het koor met H. Geest onder de gedaante van een duif, e. XVIIIe, stuc (A 66846'44).

GRAFMONUMENT

Grafsteen van pastoor Mathias Brans Van Sommerem († 1638), met Hostiedragende kelk en wapenschild, arduin, 197×110 (A 66856'44 ; M 209752'73).

Grafsteen van Peeter Vander Hasselt († 1647) en Maria Van Langenhove († 1643), met wapenschild, arduin, 170×113 (M 209751'73).

Grafsteen van Peeter Vander Hasselt en Maria Van Langenhove, m. XVIIe, wapenschild, arduin, 170×100 (M 209747'73).

Grafsteen van pastoor Guillielmus De Paepe († 1667), wapenschild gedragen door een engel, arduin, 196×113 (A 66831'44 ; M 209749'73).

Grafsteen van pastoor Iaspar Fasseel († 1676), Hostie dragende kelk en ampullen, arduin, 170×113 (A 66830'44 ; M 209748'73).

Grafsteen van pastoor Ionnes Van Goirle († 1724), arduin en witte marmer, 196×112 (M 209750'73).

IJZER EN BESLAGWERK

HEK van de doopkapel, XIXe (?), gesmeed ijzer (B 51521'43).

KLANK

KLOK, met voorstelling van de H. Antonius van Padua en Zegenende Christus, ged. 1912, brons (niet meer ter plaatse) (E 3706'43).

PREEKSTOEL

op de kuip bustes van o.a. H. Antonius van Padua, op het rugpaneel H. Johannes te Patmos, onder het klank-

bord H. Geest onder de gedaante van een duif, geschonken door Antonia De Bolle in 1721 (volgens inscr.), ca. 1721, eik (niet meer ter plaatse) (A 66832'44) ; detail : buste van H. Antonius van Padua en inscr. (A 66859'44).

RUSTMEUBEL

(BANK EN) BANKJE, b. XIXe, Empire, hout (A 66855'44).

SCHILDERIJ

— Kruisafneming, altaarstuk van het hoofdaltaar, 2e h. xvne, restauraties van 1709, doek, ca. 240×180 (M 209746'73).

SCULPTUUR

Beeld. H. Gaugericus, XVIIIe, gepolychr. hout, h. 80 (A 66823'44 ; B 51525'43).

TEXTIEL

LITURGISCH GEWAAD rood, XVIIIe, geborduurde zijde : koorkap, kazuifel en twee dalmatieken (niet gefotografeerd).

VERLICHTING

GODSLAMP, hoofden van Engeltjes, XVIIIe (?), zilver (?) (niet meer ter plaatse) (A 66850'44).

KANDELAAR, ca. 1700, messing (niet meer ter plaatse) (A 66840'44).

KANDELAAR (4), XVIIe, messing, h. 58 (niet gefotografeerd).

WATER

WIJWATERVAT aan de muur, XVIIe (?), steen (B 51520'43).

MAZENZELE

KERK SINT-PIETERSBANDEN

De gotische kerk werd vernieuwd in de zeventiende-achttiende eeuw en in 1835. Het is een driebeukig bedehuis in witte zandsteen,

met koor en ingewerkte westertoren ; de binnenmuren en de gewelven zijn grotendeels in baksteen.

EXTERIEUR

Alg. gezicht N.-W. (M 244708'76).

MAZENZELE

INTERIEUR

Alg. gezicht naar het koor (M 244710'76), naar het doksaal (M 244711'76).

BIECHTSTOEL

met Jezusmonogram, 3e kw. xviii, eik (M 244713'76).

CULTUSOBJECT

ALTAARLESSENAAR door P. Dusart, van Dinant, met ged. schenkingsinscr. van Johannes Philppeaux 1660, get., messing, h. 29, met Jezusmonogram en de symbolen der Evangelisten (A 2797'20; B 170264'57), voorzijde met Mariamonogram (A 2798'20).

CIBORIE, op voet Jezus aan het kruis, xve, messing, h. 34 (M 244719'76).

CIBORIE, met 3 niet-geïd. merken, met ged. eigendomsinscr. van de kerk 1776, m. xviii, zilver, h. 37,5 (M 244721'76).

KELK, met voorstellingen op voet H. Augustinus van Hippo, H. Maria Magdalena en H. Maria van Egypte (?), met eigendomsinscr. van Bethenia 1631, en vernieuwingsinscr. door pastoor Benedictus Van der Poel biechtvader van het klooster van O.-L.-Vrouw 1753, met vier merken waarvan FC, 1631, zilver, h. 24 (M 244722'76).

KELK, met schenkingsinscr. van pastoor De Meyer, 3e kw. xviii, zilver, h. 25,5 (M 244718'76).

MONSTRANS, Cilinder-, in bekroning Calvarie en H. Catharina van Alexandrië, 1e h. xviii, messing, h. 50 (M 244720'76).

GRAFMONUMENT

Grafsteen van Stephanus Carolus Leducq († 1739), met Hostiedragende kelk, arduin, 200×99 (M 244714'76).

KLANK

KLOK door Andreas Ludovicus J. Van Aerschodt-Van den Gheyn, van Leuven, gewijd onder het peterschap van Egidius Vaningelgem en Maria Anna Cheval, met engelen, get., 1843 (volgens chronogr.), brons (E 1998'43); detail: gedeelte van het opschrift (E 1997'43).

KLOKJE, HANG- door Andreas Ludovicus J. Van Aerschodt-Van den Gheyn, van Leuven (volgens opschrift), ged. 1843, brons, h. 32 (M 244723'76).

SCHILDRIJ

— Vlaamse School, Aanbidding van de drie wijzen, xviii, doek, 210×155 (M 244712'76).

SCULPTUUR

Beeld, Sint-Anna-ten-drieën, Brabants werk, e. xve-b. xvii, gepolychr. hout, h. 70 (B 176763'58).

Beeld, H. Petrus als paus, Brabants werk, ca. 1510-1520, gepolychr. eik, h. 83 (M 108816'73).

VERLICHTING

KANDELAAR, 1e h. xviii, messing, h. 35 (niet gefotografeerd).

KANDELAAR, m. xviii, messing, h. 26 (M 244715'76).

KANDELAAR (1 van 6), m. xviii, messing, h. 31 (M 244717'76).

KANDELAAR (2), m. xviii, messing, h. 41 (niet gefotografeerd).

KANDELAAR, 2e h. xviii, messing, h. 35 (M 244716'76).

KANDELAAR, xviii, messing, h. 42 (niet gefotografeerd).

MERCHTEM

KERK O.-L.-VROUW

De kerk bezit een oude toren uit de veertiende eeuw, het schip werd gebouwd in de zeventiende eeuw, de noordkapel in de zestiende eeuw en de zuidkapel in 1662-1664.

Het koor uit de vijftiende eeuw werd aangepast op het einde van de achttiende eeuw. Een bijsacristie werd toegevoegd in 1860 tegen de zuidgevel van het koor. In 1815 stortte de toren neer en richtte grote schade aan in het schip. Het gebouw werd echter in

zijn vroegere staat heropgericht. In 1968 werden er opnieuw werken uitgevoerd, in 1969 stortte een gedeelte van het gewelf naar beneden in de middenbeuk. Sindsdien werden de werken stilgelegd en verkeert het in een erbarmelijke toestand. Het is een driebeukig bedehuis in witte zandsteen, met kruisbeuk, koor en ingebouwde westertoren. Het toegevoegde westportaal uit de negentiende eeuw is herkomstig van de abdij van Affligem.

EXTERIEUR

Alg. gezicht N.-W. (M 244724'76), Z. (A 66965'44); partieel gezicht N.-W., schip en toren (B 47940'43; M 65413, ca. 1950), N.-O., koormuur en kruisbeuk (A 66968'44), Z., toren, schip en kruisbeuk (A 66966'44; A 66967'44; M 244725'76), Z.-W., de toren (B 9033'31), Z.-W., boven-gedeelte van de toren (M 66371, ca. 1950).

INTERIEUR

Alg. gezicht naar het koor (B 47941'43; A 66979'44), naar doksaal (A 66983'44), zijbeuk Z. naar zijaltaar (A 66989'44), het koor (A 66975'44).

ARCHITECTUUR (detail)

KAPITEEL van zuil in middenbeuk, le h. xvne, witte steen (A 66980'44).

ALTAAR

ALTAAR, Zij-, N., portiekaltaar toegewijd aan O.-L.-Vrouw, in bekroningsnis beeld van H. Rochus van Montpellier (?), altaarstuk voorstellend Tenhemelopneming van Maria, predella met wapenschild, altaartafel met symbolen van Pauschap, 1631, gemarmerd hout (A 66988'44); detail : wapenschild (A 66976'44).

ALTAAR, Zij-, Z., portiekaltaar toegewijd aan H. Antonius abt, in bekroning Kruis aanbeden door twee engelen, altaarstuk voorstellend Verrezen Christus verschijnt aan de H. Antonius abt, met beeld van H. Antonius abt, 1645, gemarmerd hout (B 47942'43; A 66991'44).

BIECHTSTOEL

— herk. uit de Kapucienkerk te Aalst, in bekroning medaillon met voorstelling Christus de Goede Herder bewaakt de kudde, 3e kw. xviii, eik (A 66985'44).

— (1 van 2) in bekroning medaillon met buste van O.-L.-Vrouw (?), 1844, eik (B 47943'43).

CULTUSOBJECT

CIBORIE, met drie nietgeïd. merken : Brussel (?), met niet-geïd. ged. inscr. 1641, verguld zilver, h. 52 (M 244731'76).

KELK, met voorstellingen op sierkelk Kruisafneming, Graflegging, [Verraad van Judas, Geseling, Jezus wordt door de soldaten bespot en Laatste Oordeel] op voet Calvarie, Verrijzenis van Jezus, Laatste Avondmaal, [Doodstrijd van Jezus in de Hof van Olijven, Geseling en Jezus draagt het kruis], 2e kw. xvire, verguld zilver, h. 27 (M 244733'76).

KELK, met voorstellingen op voet Toonbroden, Lam van de Apocalypsis en Ark van het Verbond, met ged. schenkingsinscr. van pastoor De Becker, met Belgische merken (1831-1868), verguld zilver, h. 28 (niet gefotografeerd).

KELK, met allegorische voorstellingen op sierkelk de Goddelijke Deugden, met Belgische merken (1831-1868), zilver en metaal, h. 27 (M 244736'76).

KELK, met voorstellingen op voet o.m. O.-L.-Vrouw ter Nood, H. Augustinus van Hippo, b. xxe, neogotisch, metaal (M 244732'76).

MONSTRANS, Cilinder- door Joos Lesteens, met voorstellingen o.m. beeldjes van O.-L.-Vrouw met Kind, HH. Petrus en Paulus apostelen, H. Geest onder de gedaante van een duif, met merken : Antwerpen, 1647-1648 en meesterteken, in xixe omgevormd tot stralenmonstrans, zilver, h. 75,5 (B 4222'05).

INSIGNE

KROON van O.-L.-Vrouw, 2e h. xixe, koper en zilver, h. 19 (M 244734'76).

KROON van Jezuskind, 2e h. xixe, koper en zilver, h. 18,5 (M 244735'76).

KLANK

KLOK door Andreas Ludovicus Van Aerschodt-Van den Gheyn, van Leuven (volgens opschrift), ged. 1835, brons (waarschijnlijk niet meer ter plaatse) (E 1982'43), zijde met voorstelling Berouw van H. Petrus apostel (E 1984'43), zijde met opschrift, wapenschild van Merchtem en datering (E 1985'43); detail : gedeelte van laatste zijde (E 1983'43).

KLOK door Andreas Ludovicus Van Aerschodt, van Leuven (volgens opschrift), ged. 1835, brons (waarschijn-

MERCHTEM

lijk niet meer ter plaatse), zijde met opschriften (E 1987'43); detail: datering en wapenschild van Merchtem (E 1986'43).

KLOK door Severinus Van Aerschodt, van Leuven (volgens opschrift), 1869, brons (waarschijnlijk niet meer ter plaatse), zijde met voorstellingen o.m. H. Petrus apostel, H. Anna leert Maria lezen, H. Paulus apostel (E 1979'43); detail: H. Anna leert Maria lezen (E 1989'43), H. Cornelius paus en Piëta (E 1981'43).

KLOK, ged. 1888, brons (waarschijnlijk niet meer ter plaatse), zijde met Jezus aan het kruis en datering (E 1950'43).

KOORGESTOELTE

(1 van 2) met lambrizing, 1e h. XIXe, eik, Z.-zijde met 2 medaillons waarin buste van heilige (A 66986'44; A 66990'44).

PREEKSTOEL

door Pieter Jan Tambuyser, van Mechelen, op de kuip medaillons met bustes van de Westerse Kerkvaders, onder de kuip symbolen van de Evangelisten en allegorische voorstelling van het Geloof, klankbord met H. Geest onder de gedaante van een duif, met kruisbeeld, 1826, eik, gezicht van l. (A 66974'44); details: gezicht achter, met trap (B 47945'43), kuip met H. Gregorius, symbolen van Mattheus en Marcus, het Geloof (B 47944'43), buste van het Geloof (A 66984'44), kuip met H. Augustinus, symbolen van Lucas en Mattheus (A 66982'44).

SCHILDERIJ

— Vlaamse School, Verrezen Christus verschijnt aan de H. Antonius abt, altaarstuk van zijaltaar Z., 2e kw. XVIIe, doek (A 66973'44).

— Vlaamse School, O.-L.-Vrouw met Kind met Kleine Johannes in landschap, 1e h. XVIIe, doek, 117×220 (M 244730'76).

— Vlaamse School, O.-L.-Vrouw met Kind schenkt de rozenkrans aan de H. Dominicus, omringd door de vijf- tien mysteries, XVIIe, doek, 190×158 (M 244728'76).

SCULPTUUR

Beeld door Jan Frans Van Geel, H. Petrus apostel, get. en ged. op voet 1809, geschilderd hout, h. 220 (A 66981'44), thans van schildering ontdaan (M 244729'76).

Beeld door Jan Frans Van Geel, H. Paulus apostel, ca. 1809, geschilderd hout, h. 210 (A 66971'44), thans van schildering ontdaan (M 244727'76).

Beeldengroep, Piëta, e. xve-b. xvie, modern gepolychr. hout, h. 66 (B 9029'31; A 66977'44; A 66992'44; C 2929, z.d.; C 2050, z.d.); detail: buste van Maria (A 66978'44).

Beeld, Jesus aan het kruis, 1e h. xvie, kruis recent, hout, h. ca. 500 (M 244726'76).

Beeld, H. Rochus van Montpellier (?), xviii, gepolychr. hout (A 66972'44).

Beeld, H. Cecilia, e. xviii-b. xviii, gepolychr. hout (A 66969'44).

Beeld, H. Emebertus, xviii, gepolychr. hout (A 66970'44).

Beeldengroep, Calvarie, b. XIXe, witgeschilderd hout, h. ca. 200 (niet gefotografeerd).

Beeldengroep, Primaat van Petrus, b. XIXe, witgeschilderd hout, h. ca. 200 (niet gefotografeerd).

TABERNAKEL

EXPOSITIETROON, met voorstelling Laatste Avondmaal, e. xviii-b. xviii, verguld hout (A 66987'44).

KERK O.-L.-VROUW ONBEVLEKT (PEIZEGEM)

De neogotische kerk werd opgericht in 1878-1879. Het is een driebeukig bedehuis in baksteen, met een westertoren.

EXTERIEUR

Alg. gezicht N.-W. (M 244737'76), Z.-O. (M 244738'76), Z.-W. (A 131790, z.d.).

INTERIEUR

Alg. gezicht naar het koor (M 224739'76), naar het doksaal (M 244740'76).

CULTUSOBJECT

KRUISEBEELD, xviii, hout, h. 61 (M 244744'76).

GLASRAAM

— door J. Dobbelaere, van Brugge, H. Antonius abt, met gedachtenisopschrift van Z. E. H. Petrus Ludovicus Van Zeebroeck, get. en ged. 1905, gebrandschilderd glas, br. 95 (M 244742'76).

— door J. Dobbelaere, van Brugge, O.-L.-Vrouw met Kind schenkt de rozenkrans aan de H. Dominicus, met schenkingsopschrift van de parochianen, get. en ged. 1905, gebrandschilderd glas, br. 95 (M 244745'76).

PREEKSTOEL

op kuip voorstelling van Christus-Zaligmaker en de Evangelisten, e. xixe, neogotisch, eik (M 244741'76).

SCULPTUUR

Beeld. H. Cornelius paus, e. xixe, gepolychr. hout, h. 162 (M 244743'76).

KAPEL O.-L.-VROUW TER SPELT

Deze kapel kende haar ontstaan in 1355. Ze werd herbouwd in 1855 naar de plannen van architect Calewaert. Ze is thans afgebroken.

EXTERIEUR

Partieel gezicht Z.-W. (M 65409, z.d.).

MOLLEM

KERK SINT-ANTONIUS (BOLLEBEEK)

Het classicistische zaalkerkje werd gebouwd in 1759-1760 aldus de gedenksteen in de westgevel. Het is een éénbeukig bedehuis in baksteen, met koor en ingebouwde westertoren, deze laatste en de westgevel zijn opgetrokken in witte zandsteen. Er bestaat een bijzondere verering voor de H. Antonius abt en H. Rochus van Montpellier.

EXTERIEUR

Alg. gezicht N.-W. (A 66880'44; M 65335, vóór 1971; M 65798, vóór 1971; M 244746'76), N.-O. (A 66882'44), Z.-O. (M 244747'76), W. (A 66881'44); partieel gezicht Z.-W., de toren (M 65800, vóór 1971).

INTERIEUR

Alg. gezicht naar het koor (A 67002'44; M 244748'76), naar koor vanop doksaal (A 67007'44), naar doksaal (A 67001'44; M 244749'76), het koor (A 67003'44).

ALTAAR

Hoofd-, portiekaltaar, in bekroning H. Geest onder de gedaante van een duif en Jezusmonogram, altaarstuk

voorstellend Calvarie met Maria Magdalena, portiek geflankeerd door nissen waarin recente beelden van H. Hart van Jezus en H. Hart van Maria, ca. 1760, gemarmerd hout (A 66994'44); details: altaartafel en expositietroon (M 244765'76), expositietroon met Hostiedragende kelk en allegorische voorstelling van Liefde en Hoop, witgeschilderd en verguld hout (M 244767'76).

BIECHTSTOEL

in bekroning medaillon met buste van Rouwmoedige H. Petrus, ca. 1760, eik (A 67000'44); detail: bekroning (A 67008'44).

BLAZOEN

WAPENSCHILD in westgevel, van abdij van Vorst, ged. 1759, steen, h. ca. 35 (M 244781'76).

COMMUNIEBANK

met voorstellingen Pelikaan die zijn jongen voedt, Kruis, Hostiedragende kelk en Lam van de Apocalypsis, ca. 1760, thans omgewerkt tot altaar, eik (A 66993'44); detail: paneel met Pelikaan die zijn jongen voedt (A 66995'44).

CULTUSOBJECT

AMPULLEN (EN -SCHAAL), met inscr. I.V.O.P., met Belgische merken (1831-1868), zilver, h. 13,5 (M 244791'76).

MOLLEM

CIBORIE, met merken : Brussel en X, 1e h. xviii, zilver, h. 34 (M 244790'76).

KELK, met ged. eigendomsinscr. der kerk 1757, met merken : Brussel en meesterteken : gekroond blad, 1757, zilver, h. 27,5 (M 244792'76).

KELK, met voorstellingen op cuppa o.m. H. Petrus apostel, op voet Jezus wordt gezeseld, H. Laurentius en H. Jozef, met Belgische merken (1831-1868) en meesterteken ER, met ged. inscr. op naam van De Coninck 1846, zilver, h. 28 (niet gefotografeerd).

WIERROOKVAT, met ged. schenkingsinscr. van de familie Vander Hasselt 1816, zilver, h. 28 (M 244789'76).

DECORATIE

LAMBRIZERING, ca. 1760, eik, op het koor, Z. met koorgestoelte en schilderij van H. Rochus van Montpellier (M 244763'76), W.-zijde met uitgang deur en vier andere deuren, deels gemarmerd hout (A 67009'44); detail : bovengedeelte aan N.-zijde (A 66999'44).

DOOPVONT

ca. 1760, arduin, deksel in messing, h. 140 (M 244780'76).

KLANK

KLOK door Severinus Van Aerschodt, van Leuven (volgens opschrift), gewijd onder het peterschap van G. Hermans en Marcelle Vanhees (?) (volgens opschrift), 1864, brons (waarschijnlijk niet meer ter plaatse), zijde met HH. Jacobus de Mindere en Petrus apostelen (E 3917'43).

KLOK door Alfons Beullens en vennoten, van Leuven, 1864, brons (waarschijnlijk niet meer ter plaatse), zijde met voorstellingen van H. Paulus apostel en H. Johannes evangelist (E 3705'43).

KOORGESTOELTE

(1 van 2), ca. 1760, eik, h. 111, Z.-zijde (M 244762'76).

PREEKSTOEL

op kuip bustes van O.-L.-Vrouw met Kind en H. Antonius abt, op rugpaneel buste van Christus Zaligmaker, op klankbord H. Geest onder de gedaante van een duif, ca. 1760, eik (A 66996'44), gezicht van r. (M 244756'76); details : O.-L.-Vrouw met Kind (M 244757'76), H. Antonius abt (M 244758'76), Christus Zaligmaker (M 244759'76), kruisbeeld (M 244760'76).

SCHILDERIJ

— zijluik van drieluik, H. Jacobus, b. xviii, paneel, 97×36 (M 244788'76).

— (6) 2e h. xviii, doek, 99×131, Abrahams ontmoeting met Melchisedek (M 244785'76), Beul geeft het hoofd van Johannes aan Salomé (M 244783'76), Jezus verdrijft de kooplieden uit de tempel (M 244784'76), Koperen slang (M 244782'76), Laatste Avondmaal (M 244787'76), Opwekking van Lazarus (M 244786'76).

— Bekoring van H. Antonius, ca. 1760, doek, 164×134 (M 244772'76).

— H. Rochus van Montpellier, ca. 1760, doek, 164×134 (M 244770'76).

— Aanbedding van de drie Wijzen, xviii, doek, br. ca. 110 (M 244778'76).

— Calvarie met Maria Magdalena, altaarstuk van hoofdaltaar, xix, doek, br. 140 (M 244766'76).

SCULPTUUR

Beeld, Sint-Anna-tendrieën, 2e h. xvii, vernieuwd gepolychr. hout, h. 76 (M 5955'68).

Beeld, H. Antonius abt, 1e h. xviii, vernieuwd gepolychr. hout, h. 88 (M 244761'76).

Beeld, H. Apollonia, 1e h. xviii, gepolychr. hout, h. 79 (M 244779'76).

Reliëf (11), medaillon met buste van heilige aangebracht op de wanden, ca. 1760, witgeschilderd en verguld hout, H. Anna (?), h. 50 (M 244776'76), H. Antonius abt, h. 50 (M 244750'76), H. Antonius abt (M 244769'76), H. Barbara, h. 50 (M 244751'76), H. Rochus van Montpellier, h. 50 (M 244771'76), O.-L.-Vrouw, h. 50 (M 244754'76), H. man, h. 50 (M 244752'76), (M 244753'76), (M 244775'76), H. vrouw, h. 50 (M 244774'76), (M 244777'76).

Beeld, H. Rochus van Montpellier, 1e h. xix, gepolychr. hout, h. 82 (M 244755'76).

Beeldengroep, O.-L.-Vrouw met Kind overhandigt de rozenkrans aan de H. Dominicus, 2e h. xix, gepolychr. hout, h. 88 (M 244773'76).

TAFEL

CREDENSTAFEL, ca. 1760, eik, h. 35 (M 244764'76).

VERLICHTING

KANDELAAR (1 van 6), ca. 1760, verguld hout, h. 92 (M 244768'76).

KERK SINT-STEEFAAN

Het classicistische bedehuis werd gebouwd in 1754-1758 onder pastoor van Buscom. Het is een driebeukige kerk met koor, transept en ingebouwde westertoren. Het gebouw is opgetrokken in baksteen met versieringen in witte steen.

EXTERIEUR

Alg. gezicht N.-W. (B 47946'43), N.-O. (A 67005'44), Z.-O. (A 67006'44), W. (M 63797, z.d.; M 65613, z.d.); partieel gezicht N.-W. (M 98342'77), N., koor (M 98343'77), N.-O., schip en toren (A 67004'44).

INTERIEUR

Alg. gezicht naar het koor (B 47947'43; A 66872'44; M 98344'77), naar doksaal (B 47948'43; A 66997'44; M 98345'77), zijbeuk Z. naar altaar (A 66873'44), koor (A 66868'44).

ALTAAR

ALTAAR, Hoofd-, portiekaltaar ingewerkt in koornis, in bekroning H. Geest onder de gedaante van een duif, altaarstuk door M. Vervoort voorstellend Calvarie met Maria Magdalena, expositietroon met Hostiedragende kelk, bekroond met Pelikaan die zijn jongen voedt, op de wanden medaillons met bustes van Jezus en O.-L.-Vrouw, ca. 1776, gemarmerd en geschilderd hout (B 47949'43); details: altaartafel en expositietroon (M 98359'77), medaillon met buste van Jezus (M 98362'77), medaillon met buste van O.-L.-Vrouw (M 98361'77).

ALTAAR, Zij-, N., portiekaltaar van O.-L.-Vrouw, in bekroning H. Geest onder de gedaante van een duif, altaarstuk voorstellend Tenhemelopneming van Maria, met beeld Piëta, 3e kw. xviii, gemarmerd en geschilderd hout (A 66870'44); detail: altaartafel en beeld (M 98369'77).

ALTAAR, Zij-, Z., portiekaltaar van H. Stefanus, in bekroning H. Geest onder de gedaante van een duif, altaarstuk voorstellend Marteldood van de H. Stefanus, met beeld van H. Stefanus, 3e kw. xviii, gemarmerd en geschilderd hout; detail: altaartafel en beeld (M 98349'77).

BIECHTSTOEL

— in kruisbeuk Z., 3e kw. xviii, eik (M 98346'77).

— in sacristie, e. xvme, eik (M 98381'77).

BOEKBAND

van missaal, herk. uit het klooster van Oudergem, met merk: AT, 1e h. xvme, leder en zilverbeslag, voorzijde met voorstelling H. Dominicus Guzman (M 98393'77), achterzijde met buste van O.-L.-Vrouw met Kind (M 98394'77).

COMMUNIEBANK

op vier panelen voorstellingen van Mannaregen met Lam van de Apocalypsis, Kruis, Ciborie als symbool van de H. Eucharistie, Ark van het Verbond met Troonbroden 3e kw. xvme, thans omgewerkt tot altaar, eik (A 66878'44); details: eerste twee panelen (B 47951'43), eerste paneel (A 66876'44), derde paneel (A 66877'44), derde en vierde paneel (B 47950'43).

CULTUSOBJECT

(AMPULLEN EN) -SCHAAL, met schenkingsinscr. van Cornelius Jacobs, ca. 1828, zilver, 27 × 20 (M 98392'77).

CIBORIE, met merken: Brussel, gekroonde M en meester-teken: hoefijzer met V (?), met ged. eigendomsinscr. van de kerk 1627, zilver, h. 35,5 (B 2795'05; M 98403'77).

KELK, xvie, messing, cuppa verguld, h. 19 (niet gefotografeerd).

KELK, met merken: Brussel, gekroonde M en sfeer met kruisje, 2e h. xvne, zilver, h. 25,5 (M 98402'77).

KELK, met latere inscr. WS 1776, 2e h. xvne, zilver, h. 25,5 (M 98387'77).

KELK, met voorstellingen op sierkelk o.m. Pelikaan die zijn jongen voedt, op voet Toonbroden, symbolen van Oude en Nieuwe Testament, met Belgische merken (1831-1868) en B, zilver, h. 27 (M 98386'77).

KELK, met gefigureerde medaillons en inscr. op voet, b. xx, neogotisch, messing (?) (M 98388'77).

KRUIS, PROCESSIE-, met ged. schenkingsinscr. van T. E. A. De Lindick 1828, met Hollandse merken (1814-1831), zilver, h. 61 (M 98384'77).

KRUIS, PROCESSIE-, xix, roodkoper, h. 56 (M 98378'77).

KRUISBEELD, op voet, xviii, hout en schildpad, h. 80 (M 98372'77).

MONSTRANS, Stralen-, met voorstellingen op stralen H. Geest onder de gedaante van een duif, God de Vader en Pelikaan die zijn jongen voedt, op voet Calvarie en Doodstrijd van Jezus in de Hof van Olijven, met Belgische merken (1831-1868) en meesterteken ER, zilver, h. 68,5 (M 98383'77).

MOLLEM

WIEROOKSCHEEPJE, met lepeltje, met Hollandse merken (1814-1831), zilver, h. 13 (M 98390'77).

WIEROOKVAT, met ged. schenkingsinscr. van Cornelius Jacobs 1828, met Hollandse merken (1814-1831), 1828, zilver, h. 25 (M 98391'77).

DECORATIE

LAMBRIZERING in de kerk, 3e kw. XVIIIe, eik, hoek kruisbeuk en schip (M 98347'77), koor N.-zijde met medaillons waarin buste van Christus en 2 apostelen (A 66869'44); details : Christus (M 98357'77), apostel (M 98356'77), Z.-zijde met koorgestoelte en medaillons waarin bustes van O.-L.-Vrouw en 2 apostelen (A 66875'44) (cf. ook KOORGESTOELTE); details : O.-L.-Vrouw (M 98358'77), apostel (M 98355'77).

DOKSAAL

3e kw. XVIIIe, eik (A 66998'44) (cf. ook KLANK, ORGEL).

DOOPVONT

XVIIIe, rood marmer (M 98377'77).

GRAFMONUMENT

van Johannes Adolphus De Roovere, en echtgenotes Anna Maria Leyniers († 1816) en Anna Maria Schuerwegen († 1841), en zijn broer Guilielmus Josephus De Roovere († 1810), met wapenschild, marmer en arduin, 275 × 110 (M 98368'77).

INSIGNE

KERKMEESTERSSTAF, met Mariamonogram, XIXe, messing, deels verzilverd, h. 37 (M 98385'77).

KAST

BROEDERSCHAPSLIJST van de Broederschap van de Leven- den en de H. Familie, met Mariamonogram, 3e kw. XVIIIe, eik, h. 190 (M 98352'77).

BROEDERSCHAPSLIJST van de Congregatie der Onbevleete Ontvangenis, 3e kw. XVIIIe, eik, h. 193 (M 98373'77).

KLANK

ALTAARCARILLON, XIXe, verzilverd messing, h. 30,5 (M 98389'77).

ORGEL, 3e kw. XVIIIe, eik (A 66998'44) (cf. ook DOK- SAAL).

KOORGESTOELTE

(1 van 2) ingewerkt in de lambrizing, 3e kw. XVIIIe, eik, N.-zijde (A 66875'44) (cf. ook DECORATIE, LAM- BRIZERING), bidbank vooraan (M 98354'77).

KRUISWEG

(2 van 14 staties) XIXe, doek, 105 × 65, Pilatus veroor- deelt Jezus (M 98348'77), Jezus sterft aan het kruis (M 98379'77).

PREEKSTOEL

op kuip en rugpaneel medaillons met de bustes van de Evangelisten, met kruisbeeld, 3e kw. XVIIIe, eik, gezicht van l. (A 66871'44), gezicht van r. (A 66874'44).

RUSTMEUBEL

KOORZITMEUBEL (2), stoel en zetel, e. XVIIIe, hout en fluweel (M 98366'77).

KRUK (1 van 4), e. XVIIIe, hout en fluweel (M 98367'77).

SCHILDRIJ

— door Michiel Vervoort, Calvarie met Maria Magda- lena, altaarstuk van hoofdaltaar, get. en ged. o.r. 1776, gerestaureerd ca. 1965, doek, 378 × 204 (B 193596'63; M 98360'77), keerzijde (M 193597'63).

— Vlaamse School, H. Familie, e. XVIIe, eik (B 193600'63), keerzijde (B 193601'63).

— Vlaamse School, drieluik voorstellend Steniging van de H. Stefanus, zijluiken Begroefing van de H. Stefanus en Aanhouding en verhoor van de H. Stefanus, b. XVIIe, gerestaureerd ca. 1965, paneel, h. 193 (M 98374'77), mid- denluik, 193 × 164 (A 66460'44; A 66461'44; B 193586'63), keerzijde (B 193587'63), zijluiken, 198,5 × 70,5 (B 193588'63), keerzijden met voorstellingen H. Johannes evangelist en H. Petrus apostel (B 193589'63).

— Vlaamse School, Piëta, XVIIe, doek, 108 × 79 (B 193598'63), keerzijde (B 193599'63).

— Vlaamse School, Triomf van het H. Sacrament, XVIIe, doek, 156 × 232 (B 193590'63), keerzijde (B 193591'63).

— Vlaamse School, Steniging van de H. Stefanus, altaar- stuk van zijaltaar Z., 3e kw. XVIIIe, gerestaureerd ca. 1965, doek, 304 × 190 (B 193594'63; M 98350'77), keer- zijde (B 193595'63).

— Vlaamse School, Tenhemelopneming van Maria, altaarstuk van zijaltaar N., 3e kw. XVIIIe, gerestaureerd ca. 1965, doek, 304 × 198 (B 193592'63; M 98370'77), keerzijde (B 193593'63).

— O.-L.-Vrouw met Kind, xvie (?), gerestaureerd in 1967, doek, 82×63, vóór behandeling (B 210125'67), na behandeling (B 210417'67).

— God de Vader schepper van het heelal, xviii, doek, 73×52 (M 98401'77).

SCULPTUUR

Beeld door monogrammist V[*P*], H. Stephanus, verminkt en omgevormd tot gekleed beeld, get. in voet, xvii, geschilderd hout, h. 91 (B 193602'63).

Beeld, H. Amelberga, berk. uit vooriii. kapel, b. xvii, hout, h. 110 (M 98375'77).

Reliëf, herk. van koffer, Lam van de Apocalypsis, xviii, eik (M 98404'77).

Beeldengroep, Piëta, e. xix, gepolychr. hout, h. 84 (M 98371'77).

TABERNAKEL

(BALDAKIJN EN) TROONHEMEL, m. xviii, geschilderd hout, h. ca. 230, detail gedeelte van volute boven engelenkop (M 98376'77).

TABERNAKEL, met Hostiedragende kelk, 2e h. xviii, eik, h. 92 (M 98382'77).

TAFEL

CREDENSTAFEL, 3e kw. xviii, geschilderd hout, h. 75 (M 98365'77).

TEXTIEL

GEKLEED BEELD, O.-L.-Vrouw met Kind, xix (M 98353'77).

LITURGISCH GEWAAD, rood, xviii, goudborduursel op rood fluweel : dalmatiek, rugzijde (M 98399'77), voorzijde (M 98400'77), kazuifel, rugzijde met Mariamono-gram (M 98395'77), voorzijde (M 98396'77), koorkap (M 98397'77), voorzijde (M 98398'77).

VERLICHTING

GODSLAMP, xix, verzilverd metaal, h. 140 (M 98380'77).

KANDELAAR (1 van 8), xix, verzilverd metaal, h. 113 (M 98351'77).

KANDELAAR, xix, roodkoper, h. 107 (M 98363'77).

KANDELAAR, Koor-, xix, verzilverd koper, h. 115 (M 98364'77).

KAPEL H. JOZEF

De kapel werd opgericht in de negentiende eeuw. Ze is nu verdwenen.

EXTERIEUR

Alg. gezicht N.-W. (M 65416, z.d. ; M 65616, z.d.).

OPWIJK

KERK SINT-PAULUS

De oostpartij van het bedehuis dateert uit het begin der vijftiende eeuw; herstellingen werden uitgevoerd einde vijftiende-begin zestiende eeuw. In 1773 werd het schip vergroot en kreeg de kerk haar huidig classicistisch uitzicht (datering in de westgevel). De sacristie werd opgericht in 1761. Het is een driebeukig bedehuis in witte zandsteen, met kruisbeuk, vieringstoren en driezijdig afge-

sloten koor. Restauraties worden uitgevoerd onder leiding van architect E. Van Lembergen.

EXTERIEUR

Alg. gezicht N. (A 4352, 1892 ; A 67233'44), O. (A 67234'44), Z.-W. (A 67228'44 ; M 266356'78) ; partieel gezicht N. (M 266357'78), N., muren van het koor (A 67224'44), N.-O., koor en vieringstoren (A 67231'44), Z.-O., koorhoofd (A 67223'44 ; A 67230'44), Z.-O. (A 67229'44), Z., kruisbeuk (A 67225'44), Z. (A 67232'44), Z., schip (A 67227'44).

INTERIEUR

Alg. gezicht naar het koor (A 4353, 1892 ; M 266358'78), naar W. (M 266359'78).

ARCHITECTUUR (detail)

GEWELF van koor, xve, met neogotische beschildering e. xixe (A 67198'44), gedeelte van koorgewelf (A 67200'44), (A 67201'44), (A 67199'44).

GEWELF van kruisbeuk, xve, met neogotische beschildering e. xixe, kruisbeuk N. (A 67202'44), kruisbeuk Z. (A 67203'44).

KRAAGSTEEN (8) van het koor, xve, Engel met muziekinstrument (A 67215'44), Engel met veder (A 67213'44), Koning (A 67216'44), (A 67218'44), figuur (A 67217'44), hoofd met baard (A 67211'44), Profeet (?) met banderol (A 67212'44), (A 67214'44).

KRAAGSTEEN (2) van kruisbeuk N., xve, hoofd (M 266402'78), hoofd en armen van biddend figuur (M 266401'78).

PORTAAL (EN FOORTGEBOUW), West-, ca. 1773 (A 67226'44).

SLUITSTEEN van koorhoofd, met voorstelling H. Paulus apostel (?), xve (M 266394'78).

ALTAAR

ALTAAR, Zij-, N., portiekaltaar toegewijd aan O.-L.-Vrouw, in bekroning Mariamonogram, altaarstuk door Gaspard de Crayer voorstellend O.-L.-Vrouw met Kind omringd door HH. Sebastiaan, Laurentius, Augustinus, Dominicus, Dorothea en Elizabeth, 2e kw. xviii, gemarmerd hout (M 266399'78) ; detail : de portiek met altaarstuk en nis met beeld van O.-L.-Vrouw met Kind (A 67219'44).

ALTAAR, Zij-, Z., portiekaltaar toegewijd aan H. Paulus apostel, in bekroning monogram van H. Paulus apostel, altaarstuk door Gaspard de Crayer voorstellend Bekering van Paulus op weg naar Damascus, 2e kw. xviii, gemarmerd hout (M 266386'78).

ALTAAR, Hoofd- door Hendrik Peeters-Divoort, van Turnhout, altaarnis met beeld van Goede Herder, met twee engelen, bekroond met kruisbeeld, onder altaartafel reliëf voorstellend Doek van Veronica gedragen door twee engeltjes, met twee flankerende beelden voorstellend Engel in aanbidding, 1873, gemarmerd hout (A 67204'44) ; details : altaarnis met eronder tabernakeluur waarop Hostiedragende kelk (A 67206'44), beeld van Goede Herder (A 67207'44), kruisbeeld (M 266393'78), Engel in aanbidding (A 67205'44).

BEDEVAARTVAANTJE

gesneden door F. Gaillard, voorstellend Bekering van Paulus op weg naar Damascus, H. Paulus apostel, Sint-Pauluskerk van Opwijk, reliëfhouder en zijaltaar van H. Paulus, 2e b. xixe, litho, 24,1 x 43,5 (B 50235'43).

BIECHTSTOEL

(6) 4e kw. xviii, eik, in bekroning medaillon met buste van David Koning-Psalmdichter (M 266413'78), H. Paulus apostel (M 266383'78), H. Petrus apostel (M 266406'78), Maria Magdalena (M 266380'78), Verloren zoon (M 266409'78), niet-geïd. voorstelling (M 266375'78).

BLAZOEN

WAPENSCHILD in top van gevel, met datering 1773 (M 266425'78).

BOEKBAND

van Romeins Missaal, xixe, zilverbeslag en leder, voorzijde met buste van H. Petrus apostel (M 266478'78), achterzijde met buste van H. Paulus apostel (M 266479'78).

CULTUSOBJECT

(AMPULLEN EN) -SCHAAL, met Jezusmonogram en Maria-monogram, met merken : W en zwaardje, e. xviii-b. xviii, zilver, 35 x 26 (M 266434'78).

CIBORIE door Joos van Overschelde, onder baldakijn beeldje van H. Paulus apostel, op voet wapenschild, met merken : Mechelen, C en meesterteken, 1628, zilver, h. 52 (M 266468'78).

KELK, op voet voorstelling van HH. Petrus en Paulus apostelen, met merken : Oudenaarde, 74 en gekroonde M, 1774, zilver, h. 26 (M 266428'78).

KRUIS, PROCESSIE-, xixe, metaal, h. 70 (M 266389'78).

KRUIS, PROCESSIE-, xixe, messing, h. 75 (M 266391'78).

KRUISBEELD, xvii, kruis recent, eik, h. corpus 22 (M 266445'78).

KRUISBEELD op voet, 1638 (?), geschilderd hout, h. 90 (A 76220'44).

KRUISBEELD op voet, xviii, hout, h. 94 (M 266437'78).

KRUISBEELD op voet, xixe, eik (M 266444'78).

MONSTRANS, Cilinder- door Joris van Horenbeke, Jezus-kind met kruis en O.-L.-Vrouw van Smarten, en Engeltjes met passiewerktuigen, met merken : Antwerpen,

1644-1645 en meesterteken hoorn, 1644, zilver, h. 94 (M 266469'78).

RELIEKHOUDER van H. Paulus apostel, met buste van de heilige, met merken : Leuven, W en niet-geïd. merk, le h. XVIIIe, zilver, 14,5×14 (M 266431'78).

RELIEKHOUDER van H. Petrus apostel, met buste van de heilige, met merken : Leuven, W en niet-geïd. merk, le h. XVIIIe, zilver, 14,5×14 (M 266432'78).

RELIEKHOUDER van O.-L.-Vrouw, met voorstelling O.-L.-Vrouw Onbevlekt Ontvangen op de maansikkel vertrap de slang, met reliekdoosje van H. Paulus apostel, met Belgische merken (1831-1868), zilver (M 266433'78).

WIEROOKSCHEEPJE met lepeltje, XIXe, messing, h. 8,5 (M 266473'78).

WIEROOKVAT, met inscr. DP, m. XVIIIe, verzilverd metaal, h. 25 (M 266427'78).

WIEROOKVAT, m. XVIIIe, messing, h. 29 (M 266462'78).

DOKSAAL

— balustrade, 4e kw. XVIIIe, eik (M 266417'78); detail : médaillon met buste van Christus Zaligmaker (M 266418'78).

DOOPVONT

XVIIe, stam en voet vernieuwd XIXe, arduin, deksel in messing, tot. h. 157 (M 266414'78).

GEBOUWTJE

Calvariegroep, vroeger geplaatst tegen koor, nu geplaatst als triomfgroep, op de hoeken van het kruis symbolen van de Evangelisten, 1481, geschilderd hout (M 266423'78), Johannes (A 67235'44), O.-L.-Vrouw (A 67236'44); detail : symbool van H. Lucas evangelist (M 67237'44).

GLASRAAM

door J. Dobbelaere, op het koor, met voorstellingen van HH. Eligius van Noyon, Rumoldus en Lodewijk koning van Frankrijk, 1902, gebrandschilderd glas (M 266390'78).

GRAFMONUMENT

Grafsteen van Aegidius Van Loqueren († 1652), arduin, 201×114 (M 266398'78).

Grafsteen van Peeter 't Kint († 1723) en echtgenote Catharina De Smet († 1751), met wapenschild, arduin, 201×119 (M 266397'78).

Grafsteen van Thomas 't Kint († 1757) en echtgenote Catharina Vander Hasselt († 1765), wapenschilden verdwenen, arduin, 197×114 (M 266395'78).

Grafsteen van Franciscus Van den Bossche († 1759), met Hostiedragende kelk, arduin, 197×114 (M 266396'78).

INSIGNE

KROON van O.-L.-Vrouw, XVIIe (?), zilver, h. 13 (M 266429'78).

KAST

SACRISTIEKAST, 3e kw. XVIIIe, eik, bovenste gedeelte (M 266438'78).

KERKMEESTERSBANK

4e kw. XVIIIe, eik, h. vooraan 111 (M 266373'78).

KLANK

ALFAARCARILLON, XIXe, messing, h. 21 (M 266463'78).

KLOK door ... Van den Gheyn, van Leuven (volgens opschrift), ged. 1806, brons (waarschijnlijk niet meer ter plaatse) (E 1995'43); detail : gedeelte van opschrift met datering (E 1996'43).

KLOK door Severinus Van Aerschodt, van Leuven (volgens opschrift), toegewijd aan H. Jozef en O.-L.-Vrouw (volgens opschrift), 1866, brons (waarschijnlijk niet meer ter plaatse), zijde met opschriften en voorstellingen HH. Paulus, Petrus en Jacobus de Meerdere apostelen (E 1994'43); detail : voorstelling H. Jozef met Kind (E 1993'43).

KLOK, toegewijd aan O.-L.-Vrouw, 1870, brons (waarschijnlijk niet meer ter plaatse), zijde met voorstelling van O.-L.-Vrouw, H. Matthias apostel, H. Johannes evangelist, H. Mattheus evangelist (E 1991'43); detail : gedeelte van opschrift en voorstelling H. Filippus apostel, H. Lucas evangelist en H. Petrus apostel (E 1992'43).

KOORGESTOELTE

door Emmanuel d'Asselborn, 1787, eik, h. 230, h. knielbank 106, N.-zijde (A 67210'44); detail : paneel van knielbank (A 67209'44).

KRUISWEG

(3 van 14 staties) door Eugène van Maldegem, 1865, doek 112×71 : Pilatus veroordeelt Jezus (M 266385'78), Jezus wordt aan het kruis genageld (M 266411'78), Jezus sterft aan het kruis (M 266407'78).

OFFERANDE

SCHAAL EN SCHOTEL, met verscheidene monogrammen, met merken ; G, W, peer (?) en 70, ged. 1770, zilver, diam. 28 (M 266430'78).

PREEKSTOEL

door Frans Laurent en Jan Pieter Tambuyser, op de kuip medaillons met bustes van de Goddelijke Deugden, onder de kuip Beking van Paulus op weg naar Damascus, boven op klankbord symbolen van het Oude en Nieuwe Testament, 1823, eik, gezicht van l. (M 266419'78), gezicht van r. (M 266420'78); details: beeldengroep onder de kuip (M 266421'78), kruisbeeld (M 266422'78).

RUSTMEUBEL

STOEL. (1 van 2), xviii, hout en leder, h. 89 (M 266424'78).

SCHILDERIJ

— (12) door Declerck, herk. uit de abdij van Tongerlo, bustes van Apostelen, xviii, paneel, 75×57, de 12 panelen opgesteld rond het schilderij door Gaspard de Crayer Doop van Jezus (A 67222'44), H. Andreas apostel (M 266362'78), H. Bartholomeus apostel (M 266368'78), H. Filippus apostel (M 266364'78), H. Thadeus apostel (M 266361'78), H. Jacobus de Meerdere (M 266371'78), H. Jacobus de Mindere (M 266365'78), H. Johannes evangelist (M 266369'78), H. Mattheus evangelist (M 266363'78), H. Paulus apostel (M 266372'78), H. Petrus apostel (M 266366'78), H. Simon apostel (M 266370'78), H. Thomas apostel (M 266367'78).

— (2) door Declerck, herk. uit de abdij van Tongerlo, xviii, paneel, 75×57, buste van Christus Zaligmaker (M 266455'78), buste van O.-L.-Vrouw (M 266454'78).

— door Gaspard De Crayer, Beking van Paulus op weg naar Damascus, altaarstuk van zijaltaar Z., 1630, gerestaureerd in 1840 door A. Leroy, doek, 300×221 (M 266387'78).

— door Gaspard De Crayer, H. Nikolaas van Tolentino bij de slag te San Romano, 1638, gerestaureerd door Alexis Leroy ca. 1840, doek, 300×220 (M 266416'78).

— toeg. aan Gaspard De Crayer, Doop van Jezus met klein driehoekig fronton waarin God de Vader, 1649, doek (M 266360'78), het schilderij omringd door de 12 panelen door Declerck (A 67222'44).

— door Gaspard De Crayer, O.-L.-Vrouw met Kind omringd door HH. Sebastiaan, Laurentius, Augustinus, Dominicus, Dorothea en Elizabeth, altaarstuk zijaltaar

N., 1649, gerestaureerd door Alexis Leroy in 1840, doek, 300×220 (M 266400'78).

— door A. Robert, Opwekking van het dochttertje van Jairus, get. en ged. 1849, doek, 141×208 (M 266448'78).

— door J. Van den Heuvel, H. Familie met Kleine Johannes, get. en ged. 1654, doek, 104×94 (M 266449'78).

— Vlaamse School, Golgotha, m. xvii, paneel, 80×46 (M 266442'78).

— Vlaamse School, gedeelte van paneel met portret-bustes van kind en vrouw, e. xvii-b. xviii, paneel, 39×23 (M 266443'78).

— Vlaamse School, paneel van drieluik, b. xviii, paneel, 112×49, Primaat van Petrus (M 266452'78), keerzijde H. Severus (?) (M 266453'78).

— Vlaamse School, Doodstrijd van Jezus in de Hof van Olijven, 1e h. xviii, paneel, 65×49 (M 266426'78).

— Vlaamse School, Evangelisten, xviii, doek, h. 125 (M 266461'78).

— Vlaamse School, H. Familie, xviii, doek, 55×70 (M 266477'78).

— Vlaamse School, H. Maria Magdalena (?), xviii, doek, 112×86 (M 266456'78).

— Vlaamse School, H. Maria Magdalena met twee engelen, xviii, doek, 75×155 (M 266450'78).

— Vlaamse School, Terugvinding van Jezus in de tempel, xviii, doek, 85×172 (M 266458'78).

— Vlaamse School, Jezus verschijnt aan twee leerlingen op de weg naar Emmaüs, xviii, doek, 81×81 (M 266466'78).

— Vlaamse School, niet-geïd. voorstelling, xviii, doek, 60×80 (M 266441'78).

— Vlaamse School, O.-L.-Vrouw van Smarten met één zwaard doorboord, xviii, doek, 63×31,5 (M 266467'78).

— portret van Jean-Hubert de Lantsheere, ca. 1825, doek, 85×70 (M 266440'78).

— Jezus draagt het kruis, xix, doek, 109×79 (M 266457'78).

Gravure (2) van twee bladzijden van Romeins Missaal gedrukt in 1737, met voorstellingen l. Aanbedding van de drie Wijzen en r. Wijzen bij Herodes, Vlucht naar Egypte, Moord op de onnozele kinderen, Doop van Jezus (M 266480'78).

Gravure (3), Sint-Pieterskerk te Rome, 1770, papier, 70×89, Buitenzicht W. met colonnade, met wapenschild van kardinaal Benedetto Maria Vescovo di Frascati (M 266471'78), gezicht N.-O., met wapenschild van Leo-

nardo Antonelli del Fitolo (M 266470'78), Binnenzicht naar O., met wapenschild van paus Pius VI (M 266472'78).

SCULPTUUR

Beeld door Antoon Fayd'herbe, O.-L.-Vrouw met Kind met scepter, gekroond, 1624, gepolychr. hout, h. 96 (A 67221'44).

Beeld door Antoon Fayd'herbe, H. Paulus apostel, 1628, gepolychr. hout, h. 94 (M 266388'78).

Beeld door Antoon Fayd'herbe, H. Antonius abt, 1640, gepolychr. hout, h. 106 (M 266451'78).

Beeld door Frans Laurent en Jan Pieter Tambuysen, ontwerp voor beeld onder de preekstoel, Bekering van Paulus op weg naar Damascus, ca. 1820, terracotta, h. 44 (M 266464'78).

Beeld door Hendrik Peeters-Divoort, van Turnhout, Jezuskind met kruis vertrappt de slang, gekleed, 1861, gepolychr. hout, h. 108 (M 266405'78).

Beeld door Hendrik Peeters-Divoort, van Turnhout, H. Vincentius a Paolo, 1861, gepolychr. hout, h. 109 (M 266382'78).

Beeld door Hendrik Peeters-Divoort, van Turnhout, H. Rochus van Montpellier, 1866, gepolychr. hout, h. 110 (M 266475'78).

Beeld door Hendrik Peeters-Divoort, van Turnhout, H. Antonius abt, 1867, gepolychr. hout, h. 108 (M 266379'78).

Beeld door Hendrik Peeters-Divoort, van Turnhout, H. Aloysius van Conzaga, gekleed, 1869, gepolychr. hout, h. 108 (M 266384'78).

Beeld door Hendrik Peeters-Divoort, van Turnhout, H. Franciscus van Sales, 1869, gepolychr. hout, h. 110 (M 266408'78).

Beeld door Hendrik Peeters-Divoort, van Turnhout, H. Franciscus Xaverius, 1869, gepolychr. hout, h. 128 (M 266381'78).

Beeld door Hendrik Peeters-Divoort, van Turnhout, H. Cornelius, 1874, gepolychr. hout, h. 108 (M 266376'78).

Beeld door Hendrik Peeters-Divoort, van Turnhout, H. Johannes Bergmans, 1874, gepolychr. hout, h. 108 (M 266412'78).

Beeld door L. Van Ernelein, van Leuven, H. Antonius van Padua, get. en ged. op voet 1893, gepolychr. hout, h. 120 (M 266374'78).

Beeld, Sint-Anna-ten-drieën, xvii^e, gepolychr. hout, h. 88 (M 266460'78).

Beeld, Piëta, xviii^e, gepolychr. hout, h. 66 (M 266459'78).

Beeld, O.-L.-Vrouw met Kind, e. xviii^e-b. xviii^e, witgeschilderd terracotta, h. 61 (M 266446'78).

Beeld, H. Barbara, 2^e h. xix^e, gepolychr. hout, h. 110 (M 266410'78).

Beeldengroep, H. Familie, 2^e h. xix^e, gepolychr. hout, h. 116 (M 266403'78).

VERLICHTING

BERECHTINGSLANTAARN, b. xxe, neogotisch, messing (M 266476'78).

GODSLAMP, xviii^e, zilver (A 67208'44).

KANDELAAR, xvii^e, messing, h. 42 (M 266435'78).

KANDELAAR, 1^e h. xvii^e, messing, h. 39 (M 266436'78).

KANDELAAR (1 van 2), xix^e, verzilverd messing, h. 86 (M 266392'78).

LICHTARM (1 van 2), dubbele, xvii^e, messing, h. 17 (M 266404'78).

LICHTARM, xix^e, messing, h. 41 (M 266378'78).

(LICHTKROON EN) KAARSENSTAANDER, xix^e, messing, h. 130 (M 266415'78).

VERWARMING

KOMFOORTJE, xviii^e, messing (M 266465'78).

VOETSTUK

CONSOLE voor beeld van O.-L.-Vrouw met Kind, xviii^e, witgeschilderd terracotta, h. 32 (M 266447'78).

CONSOLE (1 van 10), 3^e kw. xix^e, eik, h. 65 (M 266377'78).

WATER

LAVABO, xix^e, messing, h. 45 (M 266474'78).

WETWATERBAKJE, met kruisbeeld, xix^e, messing, h. 19 (M 266439'78).

RELEGEM

KERK SINT-JAN-BAPTIST

De oorspronkelijke kerk dateert uit de zestiende eeuw, met wijzigingen in de zeventiende eeuw : o.m. werden in 1643 twee sacristieën bijgebouwd. In 1913 werd het gebouw geheel vernieuwd en vergroot in neogotische stijl. Het is een driebeukig bedehuis met kruisbeuk, koor, sacristieën, ingebouwde westertoren en voorportaal.

EXTERIEUR

Alg. gezicht N.-W. (A 54020'43), N.-O. (A 4419, 1892 ; A 54019'43), Z.-O. (E 1170, ca. 1900 ; A 54021'43 ; A 54016'43 ; B 47971'43 ; M 266481'78) ; partieel gezicht N.-W., toren en portaal (A 54017'43), N., schip en toren (M 266482'78), Z., toren en schip (B 52897'43), Z., portaal en toren (A 54018'43).

INTERIEUR

Alg. gezicht naar O. (A 54005'43 ; A 54012'43), van middenbeuk naar koor (B 47972'43 ; M 266483'78), van koor naar W. (A 54013'43), middenbeuk naar W. (A 56916'43 ; M 266484'78), van zijbeuk Z. naar N.-O. (A 54004'43), het koor (A 54010'43).

ARCHITECTUUR (detail)

KAPITEEL van zuil van middenbeuk, xvie, (A 54011'43), (A 54014'43).

ZUIL van middenbeuk, xvie (A 54008'43).

COMMUNIEBANK

e. xvne, eik, thans in onbruik (A 54007'43) ; details : 2 panelen l. (A 56917'43), paneel r. (A 54009'43).

CULTUSOBJECT

RELIEKHOUDER van H. Johannes de Doper, met beeld van de heilige, en van de Martelaren van Thebe, e. xvite, hout en schildpad (B 47966'43).

RELIEKHOUDER van H. Johannes de Doper, xixe, metaal (M 266494'78).

GRAFMONUMENT

Grafsteen van Anna, dochter van Peeters Damant († 1534), met wapenschild, arduin (A 56918'43).

Grafsteen van Jan Coppens en echtgenote Joanna Verhasselt († 1648), zoon Peter Coppens († 1676), en Jan Coppens († 1689), met voorstelling brouwersalaam, arduin, 168×100 (M 266489'78).

Grafsteen van Geeraet Van Doorslaer († 1727) en echtgenote Maria Louwens, met voorstelling van eg, arduin, 172×100 (M 266490'78).

INSIGNE

KROON, xixe, metaal, h. 12,5 (M 266491'78).

KLANK

KLOK door F. Sergeys, van Leuven (volgens opschrift), ged. 1936, brons (waarschijnlijk niet meer ter plaatse), zijde met voorstelling Aartsengel Michaël (E 1999'43).

PREEKSTOEL

medaillon op kuip met buste van H. Johannes de Doper, e. xviii, eik (A 54003'43) ; detail : medaillon (A 54002'43).

SCHILDERIJ

— door Antoon Sallaert, Beul geeft het hoofd van Johannes op een schotel aan Salomé, get en ged. 1634 of 1654, doek, 175×130 (A 54006'43 ; M 266485'78).

— Vlaamse School, Laatste Avondmaal, e. xvie, paneel, 75×200 (M 266488'78).

— Vlaamse School, Jezus wordt in het graf gelegd, xvie, doek, 86×143 (M 266487'78).

SCULPTUUR

Beeld, Johannes, xvie (?), gepolychr. hout, h. 69 (M 266486'78).

Beeld, O.-L.-Vrouw van Smarten, xvie, gepolychr. hout, h. 70 (B 47973'43 ; M 266493'78).

VERLICHTING

KANDELAAR (1 van 2), 1e h. xvie, messing, h. 25 (M 266492'78).

WATER

WIJWATERVAT, in koormuur, xvie (A 54015'43).

SINT-KATHARINA-LOMBEEK

KERK SINT-CATHARINA

De kerk kreeg haar huidig uitzicht in 1857-1859 toen ze werd vernieuwd naar de plannen van architect Spaak. De toren werd vernieuwd in 1869-1870. Het is een driebeukig bedehuis in baksteen, met kruisbeuk, okselkappellen, koor en ingebouwde westertoren.

EXTERIEUR

Alg. gezicht N.-O. (M 239941'76), W. (M 239940'76); partieel gezicht W. (E 13118'05).

INTERIEUR

Alg. gezicht naar hoofdaltaar (M 239942'76), naar doksaal (M 239943'76).

ALTAAR

ALTAAR, Zij-, N., portiekaltaar toegewijd aan O.-L.-Vrouw, in bekroningsnis beeld van O.-L.-Vrouw met Kind, altaarstuk door Ange François voorstellend O.-L.-Vrouw spreekt bij de Verrezen Christus ten beste voor de gelovigen, op altaartafel met Ark van het Verbond, 2e h. xviiie, altaarstuk 1862, altaartafel e. xviiiie, thans opnieuw beschilderd, geschilderd hout (B 52851'43; M 239970'76).

ALTAAR, Zij-, N., portiekaltaar toegewijd aan de H. Antonius abt, in bekroning H. Geest onder de gedaante van een duif, altaarstuk voorstellend Bekoring van H. Antonius abt, op altaartafel Lam van de Apocalypsis, e. xviiiie, thans opnieuw beschilderd, geschilderd hout (B 52850'43; M 239948'76).

ALTAAR, Hoofd-, portiekaltaar, in bekroning Driehoek met Oog Gods, altaarstuk door Jan Swerts voorstellend H. Catharina spreekt bij Christus ten beste voor het volk van SintKatharina-Lombeek, predella met bustes van Christus en O.-L.-Vrouw, expositietroon met Hostie-dragende kelk, bekroond met kruisbeeld, ca. 1859, thans met vernieuwde schildering, geschilderd hout (B 52848'43; M 239963'76); details: medaillon van predella met buste van Christus (M 239966'76), buste van O.-L.-Vrouw (M 239967'76), expositietroon (M 239968'76), kruisbeeld (M 239969'76).

BIECHTSTOEL

— (1 van 2) e. xviiiie, eik (M 239975'76).

— (2) in kruisbeuk door Fr. de Lestré, van Geraardsbergen, 1865, eik, N.-zijde (M 239973'76), Z.-zijde (M 239947'76).

COMMUNIEBANK

door Jan De Vos, van Antwerpen, 1878, thans in afzonderlijke panelen bewaard en herbruikt in vieringsaltaar, eik, helft l. (B 52855'43), helft r. (B 52854'43), paneel met Mariamonogram (M 239952'76), met Hostie-dragende kelk en engeltjes in aanbidding (M 239954'76), Lam op kruis en boek (M 239951'76), Jezusmonogram (M 239953'76).

CULTUSOBJECT

CIBORIE, met merken: Bergen, 62 en hart (?), 1762, zilver, h. 53 (M 239989'76).

KRUIS, PROCESSIE-, met ged. inscr. Machiel de Paep 1646, messing, h. 68,5 (M 5952'68).

KRUISBEELD op voet, xviiie, hout, h. 63 (M 239982'76).

MONSTRANS, Stralen-, op stralen H. Geest onder de gedaante van een duif en Lam op kruis, op voet o.m. Kruis, m. xixe, zilver, h. 67 (B 52857'43).

MONSTRANS, Stralen-, e. xixe-b. xxie, neogotisch, verzilverd messing, h. 70 (M 239990'76).

DECORATIE

LAMBRIZERING, Koor- door Fr. de Lestré, van Geraardsbergen, met bustes van de Apostelen, Evangelisten, O.-L.-Vrouw en Christus, 1864, eik, N.-zijde (B 52853'43; M 239958'76) (cf. ook KOORGESTOELTE), Z.-zijde (M 239957'76) (cf. ook KOORGESTOELTE); details: gedeelte van N.-zijde met bustes van 5 apostelen (B 52852'43), medaillon met buste van H. Lucas evangelist (M 239959'76), buste van H. Marcus evangelist (M 239960'76), O.-L.-Vrouw (M 239961'76), buste van Christus (M 239962'76).

LAMBRIZERING in kruisbeuk door Fr. de Lestré, van Geraardsbergen, 1865, eik, N.-zijde (M 239972'76), Z.-zijde (M 239946'76).

TOCHTPORTAAL, westelijk, met muziekinstrumenten, ca. 1860-1870, eik (B 52849'43) (cf. ook DOKSAAL en KLANK, ORGEL).

DOKSAAL

met muziekinstrumenten, ca. 1860-1870, eik (B 52849'43) (cf. ook DECORATIE, TOCHTPORTAAL en KLANK, ORGEL).

DOOPVONT

ca. 1860-1870, arduin, h. 97 (M 239945'76).

GEBOUWTJE

Beeldengroep tegen koor, Calvarie, 1e h. xvii^e, gepolychr. hout, Jezus aan het kruis, xix^e, gepolychr. metaal (M 239988'76).

GRAFMONUMENT

Grafsteen van Goelard Dunlie († 1555), met Hostie-dragende kelk, arduin, 84 × 85 (M 239979'76).

Grafsteen door Nicolas Segreste de Oude, van Soignies, van Johannes Mertens († 1791) en Claudius Mertens († 1816), arduin, 120 × 120 (M 239987'76).

KAST

KAST, Brand-, xvii^e, hout en smeedijzer, h. 92 (M 239991'76).

KLANK

KLOK, 1842, brons (waarschijnlijk niet meer ter plaatse), zijde met voorstelling H. Antonius abt (E 5149'43); detail : de voorstelling (E 5150'43).

ORGEL door August Verhulst, van Herent, 1894 (B 52849'43) (cf. ook DECORATIE, TOCHTPORTAAL en DOKSAAL).

KOORGESTOELTE

door Fr. de Lestré, van Geraardsbergen, 1864, eik, N.-zijde (B 52853'43; M 239958'76) (cf. ook DECORATIE, LAMBRIZERING, Koor-), Z.-zijde (M 239957'76) (cf. ook DECORATIE, LAMBRIZERING, Koor-).

PREEKSTOEL

op kuip medaillons met bustes van H. Catharina van Alexandrië, H. Elizabeth van Hongarije, H. Barbara en symbolen van de Evangelisten, rugpaneel met medaillon waarin buste van H. Petrus apostel, klankbord met H. Geest onder de gedaante van een duif en medaillon met buste van Christus Zaligmaker, met kruisbeeld, ca. 1860-1870, eik (B 52856'43), gezicht van l. (M 239955'76), gezicht van r. (M 239956'76).

SCHILDERIJ

— door Maximilien de Haese, Aanbidding van de drie wijzen, get. en ged. 1769, doek, br. 220 (M 239974'76).

— door Franz de Hoffmann (?), Petrus verloochent Jezus, 1869, doek, br. ca. 145 (M 239978'76).

— door Ange François, afk. van zijaltaar N., O.-L.-Vrouw spreekt bij de Verrezen Christus ten beste voor de gelovigen, omringd door de vijftien mysteries, get. en ged. 1862, doek, 140 × 145 (M 239971'76).

— door Jan Swerts, afk. van hoofdaltaar, HH. Catharina van Alexandrië en Barbara spreken ten beste bij de Verrezen Christus ten voordele van Sint-Katharina-Lombeek, 1860, doek (M 239964'76); detail : beneden-gedeelte, Sint-Katharina-Lombeek (M 239965'76).

— Vlaamse School, afk. van zijaltaar Z., Bekoring van H. Antonius abt, xvne, doek, h. 102 (M 239949'76).

— Christus en de zondaars, gekocht in 1866 te Mechelen bij J. Bernaerts, m. xixe, doek, br. 145 (M 239944'76).

— Jezus aan het kruis, xixe (?), doek, 104 × 63 (M 239981'76).

SCULPTUUR

Beeld door firma Billaux-Grossé, van Brussel, H. Jozef met Kind, get. op voet, e. xixe, gepolychr. hout, h. 123 (M 239977'76).

Beeld door Jan de Vos, van Antwerpen, H. Hart van Jezus, ca. 1878, gepolychr. hout, h. 151 (M 239985'76).

Beeld door Jan de Vos, van Antwerpen, H. Hart van Maria, ca. 1878, gepolychr. hout, h. 144 (M 239984'76).

Beeld, afk. van zijaltaar N., O.-L.-Vrouw met Kind, Mechels werk, e. xvii^e, gepolychr. hout, h. 90 (B 189863'61; M 5956'68).

Reliëf (ext.), boven ingangspoort, H. Catharina van Alexandrië, ca. 1860, steen, br. 220 (M 239986'76).

Beeld, H. Catharina van Alexandrië, 1880, gepolychr. hout, h. 124 (M 239950'76).

Beeld, H. Antonius van Padua, 2e h. xix^e, gepolychr. hout, h. 152 (M 239976'76).

VERLICHTING

KANDELAAR (6), Brussels werk, gemerkt, 2e kw. xvii^e, messing, h. 65,5, 1 van 6 (B 170274'57), 2 van 6 (M 239980'76).

KANDELAAR (1 van 12), met voorstellingen op voet Hostie-dragende kelk, O.-L.-Vrouw met Kind en H. Catharina van Alexandrië, 2e h. xix^e, verzilverd metaal, h. 86 en 124 (M 239983'76).

SINT-ULRIKS-KAPELLE

KERK SINT-ULRIK

De kerk bezit een gotisch koor uit de zestienste eeuw. Het overige dateert uit de zeventiende eeuw. Er werden wijzigingen aangebracht in 1724 en 1756. Een bijsacristie werd gebouwd in 1794, de toren in de negentiende eeuw. Het is een driebeukig bedehuis in witte zandsteen met kruisbeuk, koor en ingebouwde westertoren met westgevel in baksteen.

EXTERIEUR

Alg. gezicht N.-O. (M 98406'77), Z.-O. (A 3553, 1893), Z. (A 3554, 1893); partieel gezicht Z.-W., toren en schip (M 98405'77).

INTERIEUR

Alg. gezicht naar het koor (M 98407'77), naar het doksaal (M 98408'77).

ALTAAR

ALTAAR, Hoofd-, portiekaltaar, in bekroningsnis beeld van H. Ulrik, altaarstuk voorstellend Calvarie met Maria Magdalena, tabernakel met Hostiedragende kelk, altaartafel, met Brandend hart van Jezus, m. xviii, tabernakel en altaartafel xixe, gemarmerd hout (B 51577'43; M 98418'77); bekroningsnis met beeld uit xixe, (M 98420'77) (cf. ook SCULPTUUR).

ALTAAR, Zij-, N., portiekaltaar, in bekroning reliëf voorstellend Doek van Veronica, altaarstuk voorstellend Jezus wordt van het kruis afgenomen, met gekleed beeld van O.-L.-Vrouw met Kind, expositietroon met Hostiedragende kelk, 2e h. xvne, gemarmerd hout (B 52858'43; M 98427'77).

ALTAAR, Zij-, Z., portiekaltaar, in bekroning buste van H. Hubertus, altaarstuk voorstellend Verrezen Christus verschijnt aan de rouwmoedige zondaars, op altaartafel nis met reliekhouder van H. Hubertus, 2e h. xvne, gemarmerd hout (B 51578'43; M 98414'77); detail: bekroning (M 98416'77).

BIECHTSTOEL

— in kruisbeuk N., met twee engelenhermen met brandend hart en gebroken staf, m. xviii, eik (B 52859'43; M 98430'77).

— in kruisbeuk Z., met twee engelenhermen, m. xviii, eik (M 98413'77).

CULTUSOBJECT

ALTAARLESSENAAR, met symbolen van de Evangelisten, met ged. schenkingsopschrift van Louise Schmedding aan pastoor J. Cuyx bij haar eerste communie 1893, messing en halfedelstenen, 34×38 (M 98462'77).

CIBORIE, met merken: Brussel (?), peer, G en 66, 1766 (?), zilver, h. 34 (niet gefotografeerd).

CIBORIE, met merk: Brussel, e. xviii, tin, h. 30 (M 98453'77).

CIBORIE, met voorstellingen o.m. op sierkelk Maaltijd met Emmaüsgangers en apostelen, bekroond met kruisbeeld, e. xixe-b. xx, neogotisch, metaal (M 98452'77).

CIBORIE, met voorstellingen op voet o.m. Christus Zaligmaker, met ged. schenkingsinscr. van de parochianen aan pastoor Bosteels (1883-1908), 1908, neogotisch, metaal, h. 26 (M 98457'77).

KELK, met merken: Brussel, roosmotief en CC, xviii, tin, h. 25 (M 98454'77).

KELK, met gefigureerde medaillons, met ged. schenkingsinscr. aan pastoor J. Cuyx 1886, neogotisch, metaal (M 98455'77).

MONSTRANS, Stralen-, met H. Geest onder de gedaante van een duif, xixe, verzilverd metaal en messing, h. 59 (M 98442'77).

RELIEKHOUDER van H. Hubertus, van zijaltaar Z., met beeldengroep voorstellend Beking van de H. Hubertus, xviii, gepolychr. hout, h. 100 (B 51579'43).

WIEROOKSCHEEPJE, b. xx, metaal, 14×8 (M 98461'77).

WIEROOKVAT, b. xx, metaal, h. 25 (M 98459'77).

WIJWATEREMMER, xixe, messing, h. 25 (M 98456'77).

DOOPVONT

xviii, arduin en messing, h. 103 en dekseel 69 (M 98412'77).

GLASRAAM

met voorstellingen van HH. Aldaricus en Hubertus, met ged. schenkingsopschrift van A. J. B. Schmedding 1906, gebrandschilderd glas (M 98423'77).

SINT-ULRIKS-KAPELLE

GRAFMONUMENT

Grafsteen van Theodore de Fourneau († 1634), met voorstelling van de overledene, met wapenschild en kwartieren, steen, br. 175 (B 51580'43).

Grafsteen van Charles Ignace de Verreycken († 1699) en echtgenote Victoire de Bouzies († 1752), en hun kinderen Angeline de Verreycken († 1711), Fery Joseph de Verreycken († 1752), met alliantiewapen, marmer, 185×185 (M 98446'77).

Grafsteen van leden van familie de Verreycken, met wapenschilden en kwartieren, xvii^e, arduin, br. 175 (M 98449'77).

Grafsteen van Joannes Franciscus Van Cutssem († 1727), arduin, 195×112 (M 98447'77).

Grafsteen van Rochus Gislenus Van der Eecken († 1757), met Hostiedragende kelk, arduin, 195×112 (M 98448'77).

INSIGNE

SCEPIER, met inscr. MCABBAM, xix^e, metaal, l. 20 (M 98460'77).

KERKMEESTERSBANK

1788 (?), eik (M 98417'77).

KLANK

ALTAARCARILLON, xix^e, messing, h. 15 (M 98443'77).

KLOK door Andreas Ludovicus Van Aerschodt, van Leuven (volgens opschrift), ged. 1835, brons (waarschijnlijk niet meer ter plaatse), zijde met alliantiewapen en niet-geïd. opschrift (E 3252'43), zijde met wapenschild en niet-geïd. opschrift (E 3251'43).

KLOKJE, HANG-, met ged. opschrift B Van Leur (?) 1793, brons, h. 21 (M 98426'77).

OFFERANDE

SCHAAL (EN SCHOTEL), xviii^e, tin, 22×31,5 (M 98444'77).

SCHAAL (EN SCHOTEL), xviii^e, tin, 18,5×24,5 (M 98445'77).

SCHAAL (EN SCHOTEL), xviii^e, tin, diam. 25 (M 98458'77).

PREEKSTOEL

op kuip reliëfs van de Evangelisten en H. Ulrik in nis, op klankbord H. Geest onder de gedaante van een duif, met kruisbeeld, 1e h. xvii^e, eik (M 98431'77); details :

H. Ulrik (M 98433'77), H. Mattheus (M 98432'77), H. Johannes (M 98434'77), H. Marcus (M 98435'77), H. Lucas (M 98436'77), kruisbeeld (M 98437'77).

RUSTMEUBEL

KOORZITMEUBEL, e. xviii^e, hout, stof vernieuwd, stoel (2) (M 98425'77), zetel (2 van 3) (M 98424'77).

SCHILDERIJ

— door monogramist A W, afk. van zijaltaar N., Jezus wordt van het kruis afgenomen, copie naar Peter Paul Rubens, gemonogrammeerd, xix^e, doek, br. 180 (M 98429'77).

— Vlaamse School, afk. van hoofdaltaar, Calvarie met Maria Magdalena, m. xvii^e, doek (M 98419'77).

— Vlaamse School, H. Sebastiaan wordt door engelen ondersteund, xvii^e, doek, 105×88 (M 98451'77).

— Vlaamse School, O.-L.-Vrouw met Kind met HH. Petrus apostel, Franciscus van Assisië en Catharina van Alexandrië (?), xvii^e, doek, 117×83 (M 98450'77).

— Vlaamse School, afk. van zijaltaar Z, Verrezen Christus verschijnt aan de rouwmoedige zondaars, xviii^e, doek, br. 125 (M 98415'77).

— Vlaamse School, Vier Westerse Kerkvaders, xviii^e, doek, 117×88, H. Ambrosius (M 98438'77), H. Augustinus (M 98439'77), H. Gregorius (M 98440'77), H. Hieronymus (M 98441'77).

SCULPTUUR

Beeld, Sint-Anna-ten-drieën, herk. uit voorm. kapel, b. xvii^e, gepolychr. hout, h. 94 (M 98409'77).

Beeld, H. Clara, xvii^e, gepolychr. steen, h. 180 (M 98422'77).

Beeld, H. Franciscus van Assisië, xvii^e, gepolychr. steen, h. 175 (M 98421'77).

Beeld, H. Hubertus, 2e h. xix^e, gepolychr. hout, h. 91 (M 98411'77).

Beeld, H. Ulrik, 2e h. xix^e, gepolychr. hout, h. 97 (M 98410'77).

Beeld, in bekroningsnis van hoofdaltaar, H. Ulrik, 2e h. xix^e, gepolychr. hout (M 98420'77).

TEXTIEL

GEKLEED BEELD, afk. van zijaltaar N., O.-L.-Vrouw met Kind, beeld xvii^e, kleed xix^e (M 98428'77).

TERALFENE

KERK SINT-JAN EVANGELIST

Bij de bouw van de bakstenen neogotische kerk in de negentiende eeuw werd de laatgotische dwarsbeuk van 1652 geïntegreerd. Het koor werd gebouwd in 1841 en het schip in 1895.

EXTERIEUR

Alg. gezicht N.-W. (M 209793'73); partieel gezicht : gevel van de noorderarm van de dwarsbeuk (B 52894'43).

INTERIEUR

Alg. gezicht naar het koor (M 209787'73), naar het doksaal (M 209788'73).

ALTAAR

ALTAAR, Hoofd-, portiekaltaar, in bekroning beelden-groep met H. Drieuldigheid en wapenschild van Blondel-du Bosch, altaarstuk door Godfried Maes met H. Johannes evangelist schrijft het Evangelie, expositie-oon met Hostiedragende Kelk en op tabernakel-deur Lam van de Apocalypsis, antependium met Oog Gods in Driehoek en Hoorns des Overvloed, ca. 1700, geschilderd en gemarmerd hout (B 528892'43; M 209771'73); details : het antependium, Lod. xiv (M 209776'73), de bekroning (M 209775'73).

ALTAAR, Zij-, N., portiekaltaar, bekroning Driehoek, 1e h. xviii, gemarmerd hout (M 209782'73).

ALTAAR, Zij-, Z., portiekaltaar, bekroning H. Geest onder de gedaante van een duif en Driehoek in stralenkrans, 1e h. xviii, altaartafel modern, gemarmerd hout (M 209781'73).

BIECHTSTOEL

— hoofden van Engeltjes, 2e h. xviii, eik (M 209784'73).

— hoofden van Engeltjes, m. xviii, Lod. xv, eik (M 209783'73).

CULTUSOBJECT

ΚΕΙΚ, op de voet symbolen van de Goddelijk Deugden, xix, verguld metaal, h. 24,5 (M 209791'73).

MONSTRANS, Zonne-, Brusselse merken en niet-geïd., m. xviii, zilver en juwelen in zilver en diamantsplinters, h. 67 (M 209792'73).

DECORATIE

LAMBRIZERING van zijbeuk Z. (fragment) hoofden van Engeltjes, 2e h. xviii, eik (M 209785'73).

LAMBRIZERING van het koor, e. xviii, Lod. xvi, eik (M 209777'73).

GRAFMONUMENT

Grafsteen van pastoor Petrus de Vlesboudere († 1679), met Hostiedragende Kelk, arduin, 164×98 (M 209796'73).

Grafsteen van pastoor Ludovicus De Clerck († 1784), met Hostiedragende Kelk, arduin, 196×113 (M 209794'73).

Grafsteen van pastoor Ad. Du Four († 1749), met Hostiedragende Kelk, arduin, 170×173 (M 209795'73).

KLANK

KLOK door Severinus Van Aerschodt, van Leuven, voorstelling van heiligen, inscr. op de namen van burgemeester Vanden Plas en pastoor P. J. Koppens, ged. 1857, brons (niet meer ter plaatse) (E 3257, z.d.); detail : voorstelling van HH. Paulus, Petrus en Johannes evangelist (E 3258, z.d.).

PREEKSTOEL

door Andreas Van den Houde, voet met beeld van H. Johannes evangelist, op het klankbord H. Geest onder de gedaante van een duif, 1839, eik (M 209770'73).

SCHILDERIJ

— toeg. aan Godfried Maes, H. Johannes evangelist schrijft het Evangelie, altaarstuk van het hoofdaltaar, 2e h. xviii, doek, 222×170 (M 209772'73).

— O.-L.-Vrouw met Kind overhandigt de rozenkrans aan de H. Dominicus Guzman, omringd door 16 kleine tafereeltjes : Doornenkroning, Kruisdraging, Calvarie, Verrijzenis, Verrezen Christus, Pinksteren, O.-L.-Vrouw

Hemelvaart, Kroning van O.-L.-Vrouw, Maria bezoekt haar nicht Elisabeth, Geboorte, Opdracht van Jezus in de tempel, Jezus ondervraagt de schriftgeleerden, Doodstrijd van Jezus in de hof van Olijven, Bespotting van Jezus, xvii^e-xviii^e, volkskunst, doek, 128 × 162 (M 209768'73).

— (2), schilderijen van het hoofdaltaar, b. xviii^e, doek, 220 × 44 : H. Johannes van Matba koopt de slaven vrij (M 209773'73), zielen uit het vagevuur (M 209774'73).

— Ecce Homo, xvii^e (?), doek, 106 × 81 (M 209790'73).

— Portret van een pastoor, m. xix^e, doek (?) (waarschijnlijk niet meer ter plaatse) (B 52896, z.d.).

SCULPTUUR

Beeld, Sedes Sapientiae, xve (?), gepolychr. hout, b. 86 (M 209767'73).

Beeld, Jezus aan het kruis, xvii^e, gotisch, kruis van 1870, gepolychr. hout, h. ca. 120 (M 209778'73).

Beeld, Sint-Anna-ten-drieën, xvii^e, gepolychr. hout, h. 50 (M 209789'73).

Beeld, H. Rochus van Montpellier, xviii^e, gepolychr. hout, h. 100 (M 209786'73).

KERK SINT-GERTRUDIS

De laat-gotische kerk uit de vijftiende-zestiende eeuw, met zware westertoren werd in 1627 fel gewijzigd bij de voltooiing en overkluizing van koor, schip en zuidertranseptarm. Na brand in 1692 werd het koor hersteld. Onder leiding van architect Jules Van Ysendijck werd de kerk van 1892-1896 volledig gerestaureerd. De plattegrond van de kerk vertoont een westertoren met zuidertraptoren, een driebeukig schip, een uitspringend transept, een koor en flankerende sacristieën.

Beelden van een calvarie, xix^e, gepolychr. hout, b. 93 : O.-L.-Vrouw (M 209779'73) en H. Johannes evangelist (M 209780'73).

KAPEL O.-L.-VROUW

Gebouwtje in baksteen gedateerd 1864.

EXTERIEUR

Alg. gezicht voorzijde (A 131901, z.d.).

KAPEL O.-L.-VROUW TEN NOOD

Klein gebouw in baksteen van de tweede helft van de negentiende eeuw, heden verdwenen. Vroeger bewaarde men er een Sedes Sapientiae die zich nu in de kerk Sint-Jan Evangelist bevindt.

EXTERIEUR

Alg. gezicht Z.-W. (A 131664, z.d.).

TERNAT

EXTERIEUR

Alg. gezichten N.-W. (B 49363'43), W. (M 209809'73); partiële gezichten : zijgevel N. (A 56699'43), zuiderarm van dwarsbeuk, gezicht Z.-W. (A 56700'43), zijgevel Z. tussen portaal en arm van dwarsbeuk (A 56701'43), de toren, gezicht Z.-O. (B 20370, 1914-1918; B 49362'43).

INTERIEUR

Alg. gezicht naar het koor (M 209797'73), naar de ingang (M 209798'73); partiële gezichten : het koor (A 56919'43; B 49364'43), noordzijde van koor met doksaal (A 56920'43).

ARCHITECTUUR (detail)

GEWELF onder de toren, 1627, steen en haksteen (A 56923'43).

PORTAAL (EN POORTGEBOUW), Z., xvii-xviii (?), steen (A 56702'43).

ZUIL, bij de ingang van het koor, N.-zijde, 1627, steen (A 56922'43).

CULTUSOBJECT

CIBORIE, op het deksel Oog Gods in Driehoek, merken van Brussel en 60, 1760, Lod. xv, zilver, h. 53 (M 5926'68).

KELK, merken van Brussel (?) en 60, 1760, Lod. xv, zilver, h. 25 (M 5924'68 ; M 209805'73).

KELK, 2e h. xviii, zilver, h. 26,5 (M 209799'73).

KELK, e. xviii, tin, h. 25 (niet gefotografeerd).

KELK, geschenken in 1869 (volgens inscr.), ca. 1869, zilver, h. 26 (M 209804'73).

DECORATIE

LAMBRIZERING van de sacristie, e. xviii, Lod. xvi, eik (M 209806'73).

GRAFMONUMENT

Grafsteen van pastoor Jan Van Ballaer († 1634), Engel met schild, arduin, 197×110 (A 56925'43).

Grafsteen van M. De Coninck († 1668) en Renatus de Hene († 1709) en zijn echtgenote A. M. De Coninck († 1690), arduin en witte marmer, 202×114 (A 56926'43).

Grafsteen van Jan De Mol († 1671), arduin, 164×99 (A 56698'43) (cf. ook *Grafsteen* van Lieven De Herde).

Grafsteen, Engel met schild, xviii, arduin, 200×113 (A 56696'43).

Grafsteen van Lieven De Herde († 1719), arduin, 168×96 (A 56698'43) (cf. ook *Grafsteen* van Jan De Mol).

Grafsteen van pastoor Jacobus Truyts († 1724), zijn broer Arnold († 1701) en diens echtgenote Maria Van den Eynde († 1707), Hostiedragende kelk, arduin, 196×114 (A 56695'43).

Grafsteen van Adriaen Ceuppens († 1753) en zijn echtgenote Joana Marie Vander Straeten († ...), arduin (A 56697'43).

IJZER- EN BESLAGWERK

HEK van de doopkapel, e. xixe, gesmeed ijzer (A 56924'43).

INSIGNE

KROON, Belgische merken (1831-1868), zilver, h. 10 (M 209801'73).

KROON, xixe, zilver, h. 9,5 (M 209800'73).

KROON, xixe, zilver, h. 10 (M 209802'73).

KROON, xixe, zilver, h. 9,5 (M 209803'73).

KLANK

KLOK door Severinus Van Aerschodt, van Leuven, met figuren van de apostelen, peter Joannes-Baptist Verbrugghen, burgemeester en meter Maria-Elisabeth-Ariberta du Frène, geboren Rainsée, onder pastoor Van den Plas, ged. 1857, brons (niet meer ter plaatse) (E 3277, z.d.); detail : figuren van H. Filippus, Johannes de Evangelist en Mattheus (E 3276, z.d.).

KLOK door Severinus Van Aerschodt, van Leuven, met figuren van de apostelen, met als peter Lodewijk-Hendrik-Jozef-Ghislenus baron de Fourneau van Kruikenburg en als meter Sophia-Carolina-Ghislena Powis de ten Bossche, geboren barones de Fourneau van Kruikenburg, onder pastoor Van den Plas, 1857, brons (niet meer ter plaatse) (E 3274, z.d.); detail : H. Gertrudis en H. Mattheus (E 3275, z.d.).

KLOK door Severinus Van Aerschodt, van Leuven, met figuren van H. Hendrik van Bamberg, O.-L.-Vrouw met Kind, H. Alexander I paus en apostelen, peter Alexander Stuckens en meter Maria van Lathem, onder pastoor Ernest Cascabanne, 1887, brons (niet meer ter plaatse); zijde met H. Hendrik van Bamberg, O.-L.-Vrouw met Kind en H. Alexander I, paus (E 3271, z.d.), zijde met apostelen (E 3273, z.d.); detail : H. Hendrik van Bamberg (E 3272, z.d.).

KOFFER

xviii (?), eik en gesmeed ijzer, 80×63×170 (M 209807'73).

PREEKSTOEL

door Peter Valckx, van Mechelen, op de kuip medaillons met het Geloof [de Goede Herder en de Hoop], op het klankbord Engeltjes die trompet spelen en H. Geest onder de gedaante van een duif, 1779, eik gedeeltelijk verguld; zijde l. (A 56921'43; B 49366'43), zijde r. (B 49365'43).

SCHILDERIJ

— Kroning van O.-L.-Vrouw, in de stijl van Gaspard De Crayer, xviii (niet meer ter plaatse) (niet gefotografeerd).

SCULPTUUR

Beeld door Thomas Hazart (of Haesaert), H. Gertrudis, xvie, Mechelse merken en merken van de beeldhouwer, gepolychr. hout, h. 96 (B 179097'59); detail: merken van

Mechelen en van de beeldhouwer op de rug van het beeld (A 118074'59).

Beeld, O.-L.-Vrouw Onbevlekt Ontvangen, e. xvie-b. xviii, gepolychr. hout (?), h. 90 (M 209808'73).

ZELLIK

KERK SINT-BAVO

De kerk werd opgericht in gotische stijl in 1659-1663; ze bezit nog sporen van een voormalig Romaans gebouw o.a. in de onderbouw van de toren. In 1839 werden verbouwingen aangebracht aan het koor. De toren is hersteld geworden in 1783. Het is een driebeukig bedehuis in witte steen, met koor, kruisbeuk en ingebouwde westertoren. Het gebouw werd onlangs gerestaureerd, waarbij het interieur grote wijzigingen onderging.

EXTERIEUR

Alg. gezicht N.-O. (A 2028, 1893; A 3376, 1900; M 65623, z.d.; M 65758, z.d.), Z.-O. (B 49356'43; M 65485, z.d.; M 65622, z.d.; M 65759, z.d.), W. (M 98464'77); partieel gezicht N.-O., kruisbeuk, schip en toren (M 98465'77).

INTERIEUR

Alg. gezicht naar O. (B 49357'43; M 98466'77), naar W. (M 98467'77).

ARCHITECTUUR (detail)

PORTAAL (EN POORTGEBOUW), West-, ged. op deur 1783, witte steen en eik (M 98493'77).

VENSTER (EN MAASWERK) (2) met votiefopschrift van O.-L.-Vrouw, ged. 1659 (chronogr.), baksteen en witte steen (M 98494'77).

ALTAAR

Hoofd-, portiekaltaar deels ingewerkt in koornis, in bekroning H. Geest onder de gedaante van een duif, altaar-

stuk voorstellend Jezus aan het kruis, twee nissen met beelden van H. Bavo en H. Blasius, expositietroon met Hostiedragende kelk en kruisbeeld, ca. 1839, de nissen werden onlangs verwijderd, gemarmerd hout, vroegere toestand (B 49357'43) (cf. ook INTERIEUR, Alg. gezicht naar O.), huidige toestand (M 98486'77); details: expositietroon (M 98488'77), kruisbeeld (M 98489'77).

BEDEVAARTVAANTJE

steen voor druk van-, van HH. Blasius en H. Quirinus te Zellik, met voorstelling van de heiligen, xixe (M 98502'77).

BIECHTSTOEL

— in zijbeuk N., ca. 1625, eik (B 49359'43; M 98478'77); details: stijl, met cherubkop (M 98479'77), fries bovenaan (M 98480'77).

— in zijbeuk Z., ca. 1625, eik (M 98475'77); details: stijl, met cherubkop (M 98476'77), fries bovenaan (M 98477'77).

COMMUNIEBANK

rest van-, xixe, onlangs afgebroken, eik, één paneel (M 98499'77).

CULTUSOBJECT

ALTAARLESSENAAR, met Mariamonogram, m. xviii, messing, h. 11 (M 98507'77).

KELK, met voorstellingen op sierkelk Laatste Avondmaal, op voet Jezus valt onder het kruis, Jezus wordt bespot en Doodstrijd van Jezus in de Hof van Olijven, m. xviii, verguld zilver, h. 25 (B 49360'43).

KRUISBEELD, xviii, elzenhout, h. 42 (B 49361'43; M 98522'77).

KRUISBEELD, xviii, hout, b. 59 (M 98512'77).

WIEROOKVAT, 3e kw. XVIIIe, messing en roodkoper, h. 30 (M 98523'77).

DECORATIE

DEUR, BINNEN-, van doopkapel, paneel met Jezusmonogram, XVIIIe, paneel 3e kw. XVIIIe, eik, br. 122 (M 98472'77).

GRAFMONUMENT

Grafsteen van Magdalena Butkens († 1548), arduin, 93 × 43 (M 98498'77).

Grafsteen van Jan Walscaert († 1552) en Magriete Mokkaert, met symbolen van de Evangelisten, arduin, 142 × 86 (M 98497'77).

Grafsteen van Geerardus Molenberghs (1733), arduin, 146 × 122 (M 98492'77).

Grafsteen van Joannes Van Bever († 1742) en echtgenote Maria Van Bossuyt († 1735), arduin, 170 × 100 (M 98484'77).

INSIGNE

KROON van O.-L.-Vrouw, XIXe, verguld metaal, h. 12,5 (M 98503'77).

KLANK

KLOK, gewijd onder het peterschap van J. Vandenhouste en P. Vanzeebroeck, 1852 (volgens chronogr.), brons (waarschijnlijk niet meer ter plaatse), zijde met voorstellingen HH. Andreas, Petrus, Johannes en Simon apostelen (E 3715'43); detail: voorstelling (E 3714'43).

KOFFER

xvue, smeedijzer, 43 × 71 × 46 (M 98500'77).

KOORGESTOELTE

zitbanken, 1e h. XVIIIe, eik, N.-zijde (M 98490'77), Z.-zijde (M 98491'77).

OFFERANDE

OFFERBLOK van HH. Quirinus, Blasius, Marcoen en Antonius van Padua, met geschilderde voorstelling van H. Quirinus van Neuss, XIXe, geschilderd hout, 84 × 37 (M 98482'77).

OFFERBLOK van O.-L.-Vrouw, HH. Barbara, Rochus en H. Familie, met geschilderde voorstelling van O.-L.-Vrouw met Kind, XIXe, geschilderd hout, 84 × 37 (M 98481'77).

SCHAAL (EN SCHOTEL), XVIIe, messing, diam. 50 (M 98504'77).

PREEKSTOEL

op kuip o.m. buste van H. Blasius en Christus-Zaligmaker, en symbolen van de Evangelisten, onder de kuip beeld voorstellend Geloof, 1715, eik, thans in stukken bewaard (B 49358'43); detail: kruisbeeld (M 98509'77), beeld, H. Petrus apostel, wachter van de trap, beschadigd (M 98483'77).

RUSTMEUBEL

KRUK, b. XIXe, hout, h. 54 (M 98508'77).

SCHILDERIJ

— door C. Stevens, H. Familie, 1834, doek, 86 × 72 (M 98519'77).

— door C. Stevens, Jezus draagt het kruis, get. en ged. 1852, doek, 81 × 63 (M 98521'77).

— door C. Stevens, O.-L.-Vrouw met Kind schenkt de rozenkrans aan de H. Dominicus, 1852, doek, 86 × 70 (M 98518'77).

— door C. Stevens, O.-L.-Vrouw met Kind met scapulier, 2e kw. XIXe, doek, 84 × 71 (M 98520'77).

— door C. Stevens, Tenhemelopneming van Maria, 2e kw. XIXe, doek, 205 × 127 (M 98474'77).

— Vlaamse School, Jezus aan het kruis, XVIIIe, doek, br. 165 (M 98487'77).

SCULPTUUR

Beeldengroep door J. De Masener, buiten tegen koor, Jezus aan het kruis verlosser van de zielen van het vagevuur, get. en ged. 1839 (volgens inscr.), gepolychr. hout, br. 230, thans erg beschadigd (M 98495'77), Jezus aan het kruis (M 98496'77).

Beeld, Jezus aan het kruis, xve, kruis vernieuwd, hout, h. 171 (M 98473'77).

Beeld, buste van H. vrouw, 2e h. xvue, eik, h. 49 (M 98510'77), (M 98511'77).

Beeld, Engelenkop, XVIIe, hout, h. 25 (M 98513'77).

Beeld, Engel, herk. van voorm. zijaltaar, 1e h. XIXe, gepolychr. hout, h. 68 (M 98506'77).

ZELLIK

Beeld, H. Bavo, ca. 1839, gepolychr. hout, h. 134 (M 98471'77).

Beeld, H. Blasius, ca. 1839, gepolychr. hout, h. 144 (M 98469'77).

Beeld, H. Quirinus van Neuss, ca. 1839, gepolychr. hout, h. 139 (M 98468'77).

Beeld, H. Barbara, m. XIXe, gepolychr. hout, h. 136 (M 98470'77).

TEXTIEL

GEKLEED BEELD, met Jezusmonogram en Mariamonogram, XIXe, h. 79 (M 98485'77).

KAZUIFEL, XIXe, rood fluwelen onderstof, rugzijde met Jezusmonogram (M 98515'77).

VERLICHTING

KANDELAAR, 2e h. XVIIIe, messing, h. 67,5 (M 98505'77).

KANDELAAR (2), 1e h. XIXe, verzilverd messing, h. 49 (M 98516'77).

KANDELAAR, op voet bustes van heiligen, 2e h. XIXe, metaal, h. 21 (M 98514'77).

WATER

LAVABO, XIXe, roodkoper, h. 34 (M 98517'77).

KAPEL H. QUIRINUS

Het gebouw werd opgericht in baksteen in 1962.

EXTERIEUR

Alg. gezicht W. (M 98463'77).

SCULPTUUR

Beeld, herk. uit voorm. kapel, H. Quirinus van Neuss, e. xve-b. xvie, gepolychr. hout, h. 82 (niet gefotografeerd).

INHOUDSTAFEL

Woord vooraf		1
Inleiding		3
Lijst der afkortingen		7
Trefwoordenlijst		9
ASSE	Kerk H. Familie (D. C.-W. J.)	13
	Kapel Kruisborre (Terlinden) (D. C.-W. J.)	13
	Kerk Sint-Hubertus (Asse-ter-Heide) (D. C.-W. J.)	13
	Kerk Sint-Martinus (D. C.-W. J.)	14
BEKKERZEEL	Kerk Sint-Godardus (J. J.)	18
ESSENE	Kerk O.-L.-Vrouw Bezoeking (D. C.-W. J.)	19
GROOT-BIJGAARDEN	Kerk H. Familie (D. C.-W. J.)	21
	Kerk Sint-Egidius (D. C.-W. J.)	21
HAMME	Kerk O.-L.-Vrouw (D. C.-W. J.)	23
HEKELGEM	Kerk Sint-Michiël (D. C.-W. J.)	24
	Kapel O.-L.-Vrouw ter Kluizen (D. C.-W. J.)	25
KOBEGEM	Kerk Sint-Gaugericus (D. C.-W. J.)	26
MAZENZELE	Kerk Sint-Pietersbanden (J. J.)	27
MERCHTEM	Kerk O.-L.-Vrouw (J. J.)	28
	Kerk O.-L.-Vrouw Onbevlekt (Peizegem) (J. J.)	30
	Kapel O.-L.-Vrouw ter Spelt (J. J.)	31

MOLLEM	Kerk Sint-Antonius (Bollebeek) (J. J.)	31
	Kerk Sint-Stefaan (J. J.)	33
	Kapel H. Jozef (J. J.)	35
OPWIJK	Kerk Sint-Paulus (J. J.)	35
RELEGEM	Kerk Sint-Jan-Baptist (J. J.)	40
SINT-KATHARINA-LOMBEEK	Kerk Sint-Catharina (J. J.)	41
SINT-ULRIKS-KAPELLE	Kerk Sint-Ulrik (J. J.)	43
TERALFENE	Kerk Sint-Jan Evangelist (D. C.-W. J.)	45
	Kapel O.L.-Vrouw (D. C.-W. J.)	46
	Kapel O.L.-Vrouw ten Nood (D. C.-W. J.)	46
TERNAT	Kerk Sint-Gertrudis (D. C.-W. J.)	46
ZELLIK	Kerk Sint-Bavo (J. J.)	48
	Kapel H. Quirinus (J. J.)	50

D/1979/0613/R144

© KIK — Brussel

DRUKKERIJ G. THONE N.V./LUIK

